Qishloq HAYOTI

2003 YIL 7 AVGUST, PAYSHANBA

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshlagan

№99 (6.624). Sotuvda erkin narxda

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ

САМАРҚАНД, 6 август (ЎзА махсус мухбирлари Анвар Бобоев, Акбар Қаршиев). Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин амалий ташриф билан Ўзбекистонга келди. Самарқанд аэропортида олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов кутиб олди.

Шаҳардаги қароргоҳда Президентларнинг яккама-якка суҳбати бўлиб ўтди. Ўзбекистон ва Россия раҳбарлари икки мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг бугунги аҳволи, ҳамкорлик истиқболлари, томонларни қизиқтирган халқаро масалалар юзасидан фикр алмашдилар.

Россия томони Ўзбекистон билан ҳамкорликка алоҳида эътибор билан қарайди. Мамлакатларимиз икки томонлама асосда ҳамкорликни ривожлантириш баробарида, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти каби тузилмалар доирасида ҳам савдо-иқтисодий алоқаларни кенгайтириб, хавфсизлик борасидаги саъй-ҳаракатларни мувофиқлаштириб келмоқда.

Владимир Путин, Россия ҳукуматига раҳбар бўлган кезлари ҳам, Президент сифатида ҳам илк хорижий сафарларини Ўзбекистондан бошлаган. Бу унинг юртимизга учинчи ташрифи. В.Путиннинг ташаббуси билан Президент Ислом Каримовнинг 2001 йилнинг майидаги Россия сафарига давлат ташрифи мақоми берилган эди. Бундай самимият ва эътибор икки мамлакатнинг бир-бири билан ҳамкорликка интилиши кучли эканлигига яна бир далолатдир.

Ўзбекистон-Россия савдо-иқтисодий алоқаларидан ҳам ҳамкорлик даражаси ҳақида аниқ тасаввур ҳосил қилиш мумкин. Россия Ўзбекистоннинг асосий ташқи савдо шерикларидан биридир. Лекин Президентлар икки томонлама товар айирбошлаш ҳажми имкониятларимиз даражасида эмаслигини таъкидлади. Ўзбекистон ва Россиянинг иқтисодий салоҳиятини имкон қадар тўла ишга солиш мақсадида икки мамлакат раҳбарлари савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро қўшма комиссия таркибини янгилашга келишиб олди. Матбуот анжуманида маълум қилинганидек, янгиланган комиссиянинг илк мажлиси шу йилнинг кузида бўлиб ўтади.

Икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни стратегик ҳамкорлик даражасидаги алоқалар, десак муболаға бўлмайди. Ўзбекистон ва Россиянинг қатор халқаро масалаларга муносабати яқин ёки ўхшаш. Халқаро террорчилик, диний экстремизм, наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандаси каби хавфсизликка таҳдид солувчи иллатларга қарши кураш борасида томонлар ҳамжиҳатлик билан иш юритиб келмоқда.

Президентлар журналистлар билан учрашувда бу галги музокара ҳам жуда кенг қамровли бўлганини таъкидлади. Ислом Каримовнинг айтишича, суҳбатнинг бирор мавзуини устувор этиб белгилаш қийин бўлса-да, уни асосан икки қисмга бўлиш мумкин. Аввало, табиийки, иқтисодий муносабатлар юзасидан бафуржа фикр алмашилган. Хусусан, нефт-газ соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтириш масаласи муҳокама этилган.

Маълумки, ўтган йилнинг декабрида «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси билан Россиянинг «Газпром» очиқ турдаги акционерлик жамияти ўртасида «Газ соҳасида стратегик ҳамкорлик тўғрисидаги битим» имзоланган эди. Унга биноан Ўзбекистондан йирик ҳажмда газ экспорт қилинади. Президентлар бу соҳадаги ҳамкорликни сифат ва ҳажм жиҳатидан янги поғонага кўтаришга келишиб олганини маълум қилди.

Ислом Каримов ва Владимир Путин тўқимачилик, энергетика машинасозлиги, сув хўжалиги каби соҳаларни ҳам ҳамкорликнинг устувор йўналишига айлантириш имкониятлари кўплигини таъкидлади. Масалан, Россия тўқимачилик корхоналари Ўзбекистон пахтасини бевосита олмайди. Шу боис бу борада ишбилармонларга қулай шарт-шароит яратишга келишиб олинди.

Ислом Каримовнинг билдиришича, мулоқот давомида икки томонлама манфаатли кўплаб келишувларга эришилган. Ҳукуматлараро қўшма комиссия мажлисида Президентлар келишувларини ҳаётга татбиқ этишнинг аниқ чора-тадбирлари ишлаб чиқилади.

Владимир Путиннинг айтишича, ўзаро ҳамкорликдан иккала мамлакат халқлари учун ҳам манфаатдорлик мавжуд. Ҳукуматлараро қўшма комиссия эса ана шундай сиёсатни амалиётга татбиқ этишнинг муҳим бўғинига айланиши керак. Унинг зиммасига юкланган вазифаларни, умумий қилиб, икки қисмга бўлиш мумкин. Аввало, икки мамлакатнинг ҳам тегишли қонун ҳужжатлари яна бир бор теран таҳлил этилиб, ўзаро мувофиқлаштирилиши керак. Қолаверса комиссия хўжалик субъектларининг лоббистига айланиши, яъни, ҳукуматлар олдида улар манфаатларининг ҳақиқий ҳимоячисига айланиши зарур. Шунда унинг фаолияти кутилган натижани беради.

Владимир Путин Ислом Каримов ҳамроҳлигида қадим Самарқанддаги тарихий обидаларни - Гўри Амир мақбараси, Регистон мажмуи ва Улуғбек расадхонасини томоша қилди. Рус православ черковида бўлди.

- Самарқандга биринчи марта келишим, - деди Россия Президенти. - Шаҳарнинг тарихий обидалари ғоят ҳайратланарли, бетакрор. Ниҳоятда бой таассурот билан қайтмоқдаман.

Шу билан Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг Ўзбекистонга ташрифи ниҳоясига етди.

СУРАТДА: учрашув пайти.

***

А.ТЎРАЕВ, Т.НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган сурат.

Ўзбекистон ғаллакорларига

Азиз дўстлар!

Сиз, лафзи ҳалол деҳқонларимизнинг йил бўйи белни маҳкам боғлаб қилган фидокорона меҳнатингиз туфайли мамлакатимизда илк бор 5 миллион 100 минг тонна дон ҳосили етиштирилиб, ғаллачилик соҳасида тарихий марраға эришилди.

Мен барчамизга ғурур ва ифтихор бахш этадиган мана шу меҳнат ғалабаси билан, аввало, ғаллакорларимизни, қишлоқ хўжалиги соҳаси меҳнаткашларини, бутун халқимизни чин дилдан самимий табриклайман. Қўлга киритилган бу улкан ютуқнинг моҳияти ва аҳамиятини тасаввур этиш учун 1990-1991 йилларда республикамиз бўйича ўртача 940 минг тонна ғалла йиғиб олинганини айтиб ўтиш кифоя, деб ўйлайман.

Айниқса, бу йилги мавсумда республикамиз бўйича суғориладиган майдонлардан ўртача 44 центнердан, Андижон вилоятида 75,1, Самарқанд вилоятида 53,2, Наманган ва Фарғона вилоятларида қарийб 50 центнердан ҳосил олингани ўзбек деҳқонининг нималарга қодирлигини яққол намоён этиб турибди.

Бу беқиёс зафар халқимиз ризқ-рўзини бутун қилиш, мустақиллигимизнинг иқтисодий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида бундан бир неча йил аввал ўзимизга белгилаб олган йўлимизнинг нечоғли тўғри эканини яна бир бор кўрсатади. Бунинг замирида кўп-кўп омиллар қатори одамларимизнинг ерга, мулкка бўлган муносабати, эгалик ҳиссиёти тубдан ўзгариб, ўз меҳнатидан манфаатдорлик туйғуси кучайиб бораётгани мужассам, десак, асло хато бўлмайди.

Айни вақтда қишлоқ хўжалиги, хусусан, ғаллачилик соҳасида уруғчиликка алоҳида эътибор қаратиш, илғор агротехнологияларни кенг жорий этиш, моддий манфаатдорлик ва рағбатлантириш механизмларини янада такомиллаштириш, хўжаликлар билан тайёрловчи ва хизмат кўрсатувчи ташкилотлар ўртасида шартнома интизомини мустаҳкамлаш масалаларида олдимизда қатор вазифалар турганини ҳам унутмаслигимиз даркор.

Мен ўзбек деҳқончилик мактабига хос энг яхши анъаналарни давом эттириб, бойитиб келаётган қишлоқ меҳнаткашлари ушбу хўжалик йилида бошқа соҳаларда ҳам янги-янги муваффақиятларни қўлга киритишларига тилакдошман.

Бугунги қувончли кунда ғаллакорларимизга, моҳир механизатор ва комбайнчиларга, ишбилармон фермерларимизга, барча туман ва вилоятлар раҳбарларига мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳияти ва қудратини ошириш, халқимизнинг турмуш даражасини янада яхшилаш йўлида сидқидилдан қилаётган меҳнатлари учун чин қалбимдан самимий миннатдорлик изҳор этаман.

Сизларга ва оила аъзоларингизга ҳамиша сиҳат-саломатлик, бахт ва саодат, ишларингизда омад ёр бўлишини тилайман. Меҳнатингизнинг роҳатини кўринг, ҳеч қачон кам бўлманг, азизларим!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Бизнинг ана шу ютуқларни қўлга киритишимизда биринчи навбатда ҳурматли Президентимизнинг қатъияти, ташаббускорлиги ва узоқни кўра билиши қўл келди. Очиғи, у киши ғалла мустақиллигига эришиш ғоясини ўртага ташлаган дастлабки пайтларда, ҳатто, менинг ҳам кўнглимда алланечук ҳадик, хавотир йўқ эмасди. Бу иш қўлимиздан келармикин, дея ташвишга тушган эдим. Аммо тез орада шубҳа-ю гумонларим ўринсиз эканлигига ишонч ҳосил қилдим. Чунки Юртбошимиз ўшанда халқимизнинг айни дилидаги гапни топиб айтганлиги сабабли одамлар бу ишга ғайрат билан киришган эди. Очиғини айтиш керак, ўзбекнинг ўз ғалласига эга бўлишида Президент Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг қилган беқиёс хизматларини ҳеч нарса билан қиёслаб бўлмайди.

-Мустақилликкача Москвадан бериладиган нарядлар асосида Самара, Куйбишев ёки Украинадан дон келтирилларди, - дея ҳикоя қилади ўша чоғлар Сурхондарё вилоятида дон таъминоти бўйича масъул вазифада ишлаган "Ўздонмаҳсулот" корпорацияси бошқаруви раисининг ўринбосари Примқул Алиёров. – Кейинчалик бу борада ҳам узилишлар юз бера бошлади. "Марказ"даги бошқарув сусайганини шундан ҳам билиш мумкин эди. Ўзимиз ўша жойлардаги заводларнинг аҳволи билан танишганмиз.

Далаларда буғдойлар қор остида қолиб кетар, бунинг сабабини сўраганимизда, "техника кам, бензин йўқ", қабилидаги жавобларни эшитардик. Биз бир мисқол буғдойга зормиз, улар бўлса, неча минглаб тонна донни ана шундай исроф қилишарди. Бундай аҳволни кўриб, ич-ичимиздан ачиниб кетардик.

Бизга Қозоғистоннинг Актюбинск вилояти, Новожоденск туманидан ун олиб келиш учун наряд берилган эди. Юқоридан топшириқ ҳам бор. Лекин белгиланган юкни Новожоденскдан вагонларга юклаб беришмайди. Охир-оқибат ўзимиз юк ортиш учун одам олиб бордик. Ажабланарлиси, ҳали ишга тушмаган заводдан ун олиб келиш учун бизга наряд беришган экан. Бизни ана шундай алдашган. Йиғламоқдан бери бўлиб ортга қайтдик.

Илож қанча, ўзимиз Ўзбекистондан мутахассисларни олиб бориб, ўша заводни ишга туширдик. Хирмондаги буғдойни у ерга ташиб бориб, тегирмонда тортиб, поездга ортиб келдик.

Мустақилликкача Сурхондарё вилояти бўйича 11200 тонна буғдой етиштирилган эди, холос. Аҳоли эҳтиёжи учун эса камида 200 минг тонна ғалла керак. Вилоятдаги энг долзарб масала ҳам дон таъминоти эди. Ҳар бир мажлисда биринчи галда шу ҳақда гап борарди. Омборлар эса бўшаб ётарди. Халқнинг таҳликага тушмаслиги, ноўрин ваҳималар тарқалиб кетмаслиги учун бир вагон ун келтирсак ҳам ҳамманинг кўзи тушадиган жойга тахлаб қўярдик. Бу эса одамларга қандайдир таскин берар эди. Аммо барибир айримлар бизга ишонмай, жанжал кўтаришга уринган эди. Шундай вазиятда ҳам босиқлик билан халққа мавжуд аҳволни батафсил тушунтириб, можарони тинч йўл билан ҳал қилган эдик.

Кўпчилик яхши эслайди, 1991-1992 йилларда қўшни давлатлардан бири билан ана шу муҳим масала юзасида ўзаро келишувга эришилган эди. Унга кўра мазкур давлат мамлакатимизга икки миллион тонна ғалла етказиб бериши лозим эди. Аммо ваъда ваъдалигича қолди. Ўзбекистонга 1 миллион тонна ҳам ғалла келтирилмади. Аксинча, у ерда қанчадан-қанча дон далаларда қаровсиз қолиб кетган эди. Шундан сўнг юртимизга Канада ва АҚШдан ун олиб келишга тўғри келганди. Минг-минглаб тонна маҳсулот юк кемаларида океан орқали Болтиқбўйи денгиз портига келтирилар, у ердан катта қийинчиликлар билан вагонларга юкланар эди.

Собиқ иттифоқ замонида ўзбекнинг ўз донига эга бўлиши кераклиги ҳақида гап кетгудек бўлса, баъзи иқтисодчи олимлар: "Бир килограмм пахта толасининг пулига 12-15 килограмм буғдой беради. Шундай экан, нима қиламиз ғалла экиб? "Оқ олтин" кони фойда-ку", дея аюҳаннос солишарди. Ана шундай "доно" фикрлар оқибати ўлароқ, юқоридаги каби аҳвол юзага келган эди. Ахир, оддий арифметика билан бутун бошли миллат тақдирини ҳал этиш мумкинми? Очиғи, буларнинг барчаси "сиёсий иқтисод" аталмиш коммунистик таълимотнинг амалдаги натижаси эди. Кўпчилигимиз иқтисод бошқа, сиёсат бошқа нарса эканлигини кейинроқ тушуниб етдик.

-Яна бир гап ҳеч эсимдан чиқмайди, - дея эслайди Примқул Алиёров. - Болтиқбўйидан дон олиб келадиган пайтларимиз биз учун масъул қилиб қўйилган маҳаллий раҳбарлардан бири киноя билан шундай деган эди: "Биз ўз кучимиз билан мустақилликни қўлга киритдик. Энди уни ҳеч ким, ҳеч қандай йўл билан биздан тортиб ололмайди. Бизни ҳеч ким енга олмайди, ҳатто энг замонавий қуроллар билан ҳам. Аммо сиз ўзбекларни яна қарам қилиб қўйиш жуда осон. Бунинг учун ҳеч қандай қуролнинг ҳам, танк ва снаряднинг ҳам кераги йўқ. Фақатгина Россия буғдой беришни тўхтатиб қўйса ёки ғалла олиб ўтиладиган йўлларни беркитса, шунинг ўзи кифоя". Бундай аччиқ гаплар менинг ҳамиятимни қўзғаган, у билан узоқ тортишган эдим. Аммо очиғини айтганда, юқоридаги фикр замирида ҳақиқат ҳам йўқ эмасди. Болтиқбўйи портларидан вагонга ортилган юкларимиз "минг бир саргузаштларни бошдан кечириб", бир ойча вақт ичида Ўзбекистонга етиб келарди. Йўл харажатларини-ку, асти қўяверинг.

Мустақилликнинг мустаҳкам бўлиши учун биринчи галда халққа моддий фаровонлик керак эди. Дон бўлмаса, нон бўлмаса бунақа мустақиллик кимга керак, дейдиганлар ҳам топилар эди. Зотан, озиқ-овқат – муҳим стратегик маҳсулот. Ўз дони, ўз нони бўлмаган, ғалла мустақиллигига эга бўлмаган давлатда иқтисодий мустақилликни таъминлаш мушкул эканлиги ўша кезлар яққол намоён бўлган эди. Шунчаки сиёсий мустақилликни эълон қилиш билангина иш битмасди.

Шу маънода, истиқлолнинг дастлабки йилларидаёқ Юртбошимиз томонидан олға сурилган Ўзбекистоннинг ғалла мустақиллигига эришиш сиёсати халқимизнинг айни дилидаги гап бўлган эди, дейиш мумкин. Бунинг натижасида кейинги йилларда юртимизда аҳолини ўзимизда етиштирилган дон маҳсулотлари билан тўлиқ таъминлаш борасида жуда катта ишлар амалга оширилди. Жумладан, суғориладиган майдонларда дон етиштириш ҳажми ортиб борди.

Бир мисол. Республикамизда 1991 йили 221 минг гектар майдонда бошоқли дон етиштирилган бўлса, мазкур кўрсаткич 2002 йилга келиб, 1 миллион 69,5 минг гектарни ташкил этди. Ўз навбатида, бундай майдонлардан юқори ҳосил олишга ҳам жиддий эътибор қаратилди. Шу мақсадда хорижий илмий тадқиқот институтларида яратилган интенсив типдаги, ҳосилдорлиги 70-80 фоизни ташкил этадиган буғдой навлари келтирилди ва ўзимизда уруғчилик тизими шакллантирилди. Бунинг самараси ўлароқ, суғориладиган майдонлардаги ғалла ҳосилдорлиги миқдори мутассил ортиб борди. Айтайлик, бундай майдонлардаги ҳосилдорлик 1991 йили республикамиз бўйича ўртача 22,2 центнер бўлган бўлса, 2002 йилга келиб эса 42,4 центнердан ошиб кетди.

(Давоми. Боши ўтган сонда)

(Давоми 3-бетда)

МИЛЛИЙ ҒУРУР - БЕБАҲО ТУЙҒУ

Мустақилликнинг дастлабки йилларириданоқ миллий руҳ қуролли кучларимиз тизимларида намоён бўлди. Ҳарбий қисмлардаги тартиб-қоидалар, оддий аскарлар билан зобитлар ўртасидаги муносабатлар, умуман, ҳарбий ҳаёт янги тартиб-интизомга ва ўзбек тилига ўтказилди.

Аскарларимизнинг қадам ташлашдаги шаҳдамликларидан тортиб куйлаган қўшиқларигача миллийлик уфуриб турди. Қуролли кучларимиз тизимларидаги миллийлашув жараёнида баъзи бир ғанимларимиз кутмаган ҳолат кузатилди.

ИФТИХОР

Тўғриси, ўзимизнинг орамизда ҳам дарҳол бундай бўлишига ишонмаганлар бор эди. Тез орада ҳарбийларимизга бағишланган шеърлар, куйлар-қўшиқлар пайдо бўлди. Қуролли кучларимиздаги миллий руҳ кўплар қатори ҳарбий шифокор, подполковник Искандар Раҳмонга илҳом бағишлади. Унинг "Ўзбекистон аскарларимиз" шеъри танловда ғолиб чиқди. Буғдойранг йигитларнинг миллий куй-қўшиқ оҳангида шаҳдам қадам ташлаётганликларини кўриб беихтиёр тўлқинланиб кетасиз. Бир пайтлар бизга "Катюша"ни мажбурлаб ўргатишар эди. Агар талаффузингиз тушмаса ёки овозингиз чиқмаса, оёғингизга тепиб ёки "баран", деб ҳақоратлашар эди.

(Давоми 2-бетда)

ТАССУФ

САЙХУНОБОДГА СПОРТЧИ КЕРАКМИ?

Во ажаб! Юртимизда болалар спортига катта эътибор қаратилаётганидан сайхунободлик мутасадди раҳбарлар бехабар кўринади.

Ёки уларда бу масалага хоҳиш-истак етарлича эмасми? Сайхунободда спортга бўлган эътиборнинг сустлиги бор гап. Бўлмаса ка-а-атта бир туманнинг марказий стадиони бундай қаровсиз аҳволда қолиб кетмаган бўлармиди? Йўл ёқасида жойлашган, атрофи темир панжара билан чиройли қилиб ўраб қўйилган бу майдонни бир қарашда ҳеч бир ақли расо одам туманнинг марказий ўйингоҳи, деб ўйламаса керак.

Стадионнинг бир томонида ўт ўчириш идораси жойлашган, иккинчи томонида эса қачонлардир қурилиши бошланган ва ниҳоясига етказиш эсдан чиқариб юборилган бино турибди. Наҳотки бу иморатдан фойдаланиш ҳеч кимнинг хаёлига келмаса?! Ёки бу шунчаки кўриниш учун тиклаб қўйилган иншоот холосми?

(Давоми 4-бетда)

НОМАРДНИНГ ИШИ

Шартнома шартларини тўла бажармаслик ғайриқонуний ҳолат эканлиги қонун билан мустаҳкамлаб қўйилган. Бироқ буни барча тадбиркору фермер, корхона раҳбарию, ширкат бошқаруви раислари тўла тушунади, деб бўлмайди.

Шофиркон туманидаги "Тожибобо" фермер хўжалиги ҳамда "Хўжа Ориф" ҳиссадорлик жамиятлари ўртасида 2002 йилнинг 4 январ кунида 16-сонли шарт-

ҲУҚУҚ

нома тузилганди. Унга кўра "Тожибобо" фермер хўжалиги ҳиссадорлик жамиятига 11 тонна дон етказиб берди. Аммо "Хўжа Ориф" ҳиссадорлик жамияти мутасаддилари фермер етказиб берган маҳсулотдан ишлаб чиқаришда фойдаланиб, тўловни амалга оширишга келганда оғриниб қолишди. Шартномани унутишди. Ахир шартнома – лафз дегани. Лафздан қайтиш эса марднинг иши эмас.

Ўз ҳақ-ҳуқуқини англаган фермер мазкур иш юзасидан хўжалик судига мурожаат қилди.

Суд ушбу ҳолатни қонун талаби асосида чуқур ўрганди.

(Давоми 2-бетда)

ИНСОН ЎЗИНГ...

"ЖИН ЧАЛГАН" ТЕГИРМОНЧИ

Ҳусен қизиқ бир қоп буғдойни эшагига ортди-ю, қўрғоннинг жанубида жойлашган тегирмон томон йўл олди.

Ариқ бўйидаги супада бўлиқ оёқларини чўзиб ўтирган Шокир қашшанг унга қиё ҳам боқмади. Жағ суяклари бўртиб чиққан, тунд чеҳрали тегирмончи ўй-хаёллар гирдобида эди.

-Буғдой келтирдим, - деди Ҳусен мулойимлик билан.

Шокир қашшанг ёниб турган саксовул шохига сув сепгандай тутаб кетди.

-Донингни олиб кет, қабул қилмайман! – деди ранги оқариб.

Ҳусен ҳангу манг бўлиб қолди. Юрак ютиб бир сўзли қашшангга яқинлашди:

-Сабаб?

-Сабаб дейсанми, тикиб берган тўқиминг узоққа бормай йиртилди. Дастагига кигиз ўрнига эски латта-лутталарни тиқиштирибсан.

-Кигиз қиммат-да! – қўшимча қилди Ҳусен.

(Давоми 4-бетда)

ҚИНҒИР ИШНИНГ ҚИЙИҒИ

Аҳолининг кам таъминланган қатламини ижтимоий муҳофаза қилиш, маориф, тиббиёт, маданият ва бюджет маблағлари ҳисобидан фаолият кўрсатадиган бошқа соҳалар истиқболи мамлакатда тўғри солиқ сиёсати олиб борилиши ҳамда солиқ қонунчилиги қай даражада ишлашига боғлиқ.Афсуски, буни айрим шахслар тушуниб етмаяптилар.

Маълумки, кейинги йилларда соҳада йўл қўйилаётган камчиликларни

СОЛИҚ

бартараф этиш, солиққа тортиш тизимини янада соддалаштириш ва тартибга солиш, товар айланишини рағбатлантириш ҳамда бюджетга солиқлар тушуми тўлиқ йиғилишини таъминлаш мақсадида қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Шунга қарамай ҳалиҳануз ўз зиммасидаги масъулиятни ҳис қилмайдиган, бугунги замон талабидан ортда қолаётганлар учраб тургани сир эмас.Пискент тумани Давлат солиқ инспекцияси ходимлари туман Миллий хавфсизлик хизмати ходимлари билан ҳамкорликда солиқ-мажбурий тўловларини ҳисобланиши ва давлат бюджетига ўз вақтида ўтказилиши юзасидан текшириш ишлари олиб борганларида қатор қонунбузарлик ҳолатларига дуч келинди.

(Давоми 2-бетда)

ҲИКМАТ

Одамлар билан шундай яшагинки, дўстларинг душман бўлмасин, душманларинг эса дўстга айлансин.

Пифагор

КЕЛГУСИ СОНДА:

ХАЛҚНИНГ РИЗҚИ

НАСИМНИ "ИТ ҚОПДИ"

ЁРҚИШЛОҚНИНГ БАҒРИ КЕНГ

САФАР ОТАНИНГ ҚОВУНИ

Ойда бир марта тўрт оғайни йиғилиб туришимиз одатга айланган. Ҳар ким навбати билан уйида дастурхон тузайди. Бу галгиси Ҳасанбойникида. Бироқ Ҳасанбой тушмагурнинг ҳозирлаган дастурхонида ҳар доим нимадир кам бўлади-да. Мана бу гал қовун йўқ. Ёз бўлса, айни пишиқчилик. Шундай пайтда қовуннинг бўлмаслиги...

Тўрттовлон келишиб, қўшни қишлоқдаги Сафар отаникидан қовун олиб келадиган бўлдик. У ерга яёв бориб бўлмайди, машина керак. Машина эса фақат Эркинжонда бор. Бироқ, Эркинжон деганлариям ҳадеганда кўнаверадиган йигитлардан эмас-да. Нуқул тихирлик қилади. Ҳали қарасанг бензиним оз, ҳали қарасанг моторда мой кам дейди. Учовлашиб аранг уни кўндирдик. Тайёр дастурхон қолиб, ҳаммамиз Сафар отаникига йўл олдик. Қовун бўлса барибир бошқача-да...

Сафар ота уйида экан. Омборидан иккита қовун кўтариб чиқди. Отанинг қовунларига тариф йўқ, мазаси оғзингизда қолади.

Кўнглимиз тўқ. Ҳасанбойникига қайтяпмиз. Ярим йўлга келганда аллақандай "чур-р-р" этган овоздан ҳаммамиз ҳушёр тортдик. Негадир Эркинжоннинг рангида ранг қолмади. Сабабини сўровдик, "мелиса" дедию асабийлашганча ҳужжатларини олиб, машинадан тушиб кетди. Орқа ойнадан қарадик. Ростдан ҳам милиция ходими турибди.

-Шу етмай турувди энди, - жаҳли чиқиб Ҳасанбой ҳам машинадан тушди. Унга қўшилиб мен, кўп ўтмай иккита қовунни қўлтиқлаганча Бахтиёр ҳам тушиб келди.

Иш чатоқ. Гап билан бўлиб тезликни ошириб юборибмиз. Эркинжоннинг ҳужжатларини милиция ходими обқўяман деяпти. Тўрт кишилашиб роса ялиндик. Қани энди милиция акамиз кўна қолса. Нима қиларимизни билмай ҳаммамиз ҳайронмиз. Шу пайт Эркинжон Бахтиёрнинг қўлида турган иккала қовунни ҳам олди-ю:

-Манави қовунларни атайин сизга опкелаётувдик. Ўзиям роса ширин-да. Тўғрими? – деб бизга қаради.

-Бўлмасам-чи, - деб зўрға Эркинжоннинг гапини маъқулладик.

-Сафар отанинг қовунидан. Бир еб мазза қилинг. Сиззи еганингиз, биззи еганимиз. Фақат...

Яхшиямки бахтимизга Сафар отанинг қовунлари бор экан. Бердигу қутулдик. Ҳа майли-да, дастурхон қовунсиз бўлса бўпти-да. Шундоқ ҳам Ҳасанбойнинг столи ёмон тузалмаган экан.

Ортиқ ШАВКАТОВ

ЯНГИ "РАИС"

Бир гуруҳ тенгқурларимиз "Экскурсияга чиқамиз" деб туриб олди. Йўлга тушдик. Кетаётиб Йўлдошни ҳам чақириб олдик. Етимчўққининг тагида машинани қолдириб, ўзимиз тепага кўтарилдик. Шунда бир қир нарида тўда бўлиб ўтирган кишиларга кўзимиз тушиб қолди.

-Булар лўли оғайнилар, - таништирган бўлди Даврон, - бедана овлашяпти. Бир қўрқитмаймизми?

-Нега энди қўрқитишимиз керак? – ажабланди Йўлдош.

-Нима, буғдойни пайҳон қилмаяптими, устига-устак бедана овлаяпти. Айтганларимни қилсак, тутган беданаларини қўлтиқлаб қайтамиз.

Хуллас, Даврон Йўлдош иккимизни йўриғига юргизди. Йўлдош раис, Даврон агроном, мен шофёр бўлдим. Лўлиларга яқинлашишимиз билан Йўлдош сиёсат қила бошлади:

-Ким рухсат берди буғдойни пайҳон қилишга?..

-Ако, биз буғдойни босмадик, бедана тутяпмиз, - жавоб қайтарди уларнинг кексароғи.

-Бедана? Қанақа бедана? Ахир, у шундоғам ноёб бўлиб кетди. Мен хўжаликка раис бўлиб келдим... - дея Йўлдош нафас олмай "иқтидорини" намоён қила бошлади. Лўлилар биринчи марта раис билан юзма-юз гаплашаётганидан нима дейишгаям ҳайрон. Шу пайт орқада турган Даврон секингина шивирлади:

-Ўл раис бўлмай, ҳеч замонда раис ҳам ямоқ шимда юрадими? Бурилсанг шарманда бўламиз.

Бу гапни эшитган Йўлдош кийимини алмаштирмагани ёдига тушиб довдираб қолди. Тили каловланди.

...Машинага қайтиб борганимизда Йўлдош юз тубан ётиб олган.

-Нима қилди?! - десак – шарманда бўлдим, - дейди.

-Қўйсанг-чи, раисликниям эплолмадинг, - дея пиқиллаб кулворди Даврон. Шу-шу Йўлдош янги "раис" бўлиб танилди.

Саид АЛИ

САЛ АСАБИЙРОҚ...

Истара қишлоғида битта ёзувчи яшайди. Китоблари чиққан. Сурхондарёда уни кўпчилик танийди. Кунларнинг бирида у қаергадир хизмат сафарига кетди. Уйига икки қиз келди. Дарвозани ёзувчининг хотини очди. У қизларнинг мақсадини эшитиши биланоқ ранги-рўйи ўзгарди. У рашкчи аёл бўлгани учун, ҳатто ёзувчи эрини қўшниларникига ҳам чиқармасди.

-У киши уйда йўқлар, - деди у жавобни қисқа қилиб.

-Эҳ, учрата олмадик-да. Бир мириқиб ҳангома қилардик. Шеърларимдан ўқиб берардим. Мана бу дафтардаги машқларимни ўқитиб, қимматли маслаҳатларини олмоқчи эдим, - деди қизлардан бири афсусланиб.

Ижодкорнинг хотини бу гапни эшитиб, янаям тутақиб кетди. Аммо, жаҳлини ичига ютди.

-Яхши қиз, у киши шеърни тушунмайдилар, - деди худди шу заҳотиёқ турмуш ўртоғини ундан тортиб олиб қўяётгандек қизғаниб.

Икки хушрўй қиз ҳам таниқли ижодкорни топа олмаганидан хафа бўлди. Сумкасидан бир дафтарни чиқарди-да, аёлга узатди.

-Топганимизда зўр бўларди-да, у кишининг китобларини мазза қилиб ўқиганман. Айниқса, севги-муҳаббат ҳақида ажойиб фикрларни, воқеаларни ёзганлар. Опа, менга қаранг, шеър дафтаримни ташлаб кетайми? Таҳрир қилиб қўярлар? – деди ўсма қўйган қиз қошларини чимириб.

Аёл рашк ўтида ёна бошлади. Аммо, бу олов уни қанчалик қовурмасин, ичига ютган алами-ю заҳрини сиртига чиқармади.

-Нима дедингиз, синглим? У киши мени уришиб берадилар. Нега етти ёт бегона қизнинг дафтарини олиб қолдинг, деб. Ўзи сал асабийроқ, - деди аёл кўрсаткич бармоғини пешонасига нуқиб. – Бир жаҳли чиқча, мени юзиинг-кўзинг демай дўппослайдилар.

Шу тариқа кап-катта аёл ёлғон гапирди. Қизларнинг кўтаринки, хурсанд кайфиятидан асар ҳам қолмади. Қовоқлари уюлди.

-Йўғ-е, шундай таниқли ёзувчи одам-а?

Ижодкорнинг аёли душманга қарши ўқ ёмғирини тўхтатмасди гўё. Ҳужумни баттар кучайтириб, яна жаврай бошлади:

-Ҳа, шунақа, асабийроқ одам. Яқинлашсаларинг, сизларниям... Эҳтиёт бўлинглар.

Бу гаплардан чиройли қизларнинг капалаги учиб кетди. Кетиш тараддудига тушиб қолишди. Бирови шеър дафтариниям қайтариб олди.

-Ундай бўлса, опажон, бизнинг келганимизни сира айта кўрманг, тағин, - деди-ю бир зумда кўздан ғойиб бўлишди.

Шу воқеа сабаб бўлди-ю, таниқли ёзувчини бемаврид йўқлаб келувчиларнинг қораси кўринмай қолди.

Жовли ХУШБОҚ

ГАП КЎП... ҚАНД ОЗ

МУАММО

Қанд моддаси азалдан инсон истеъмолида энг муҳим энергетик модда сифатида аҳамият касб этиб келганки, у ҳозирда ҳам нон каби азиз ва ардоқлидир. Шубҳасиз, инсон бор экан бу маҳсулотларнинг аҳамияти ортиб бораверади. Қанд моддаси асаб таранглигига барҳам беради, чарчоқ, камқонлик ва бош айланишининг олдини олади. Шу боис кундалик ҳаётимизни қандсиз, шакарсиз тасаввур қилиш қийин.

Мамлакатимиз аҳолисининг бу маҳсулотга бўлган эҳтиёжи ҳар бир фуқаро учун илмий асосланган суткалик меъёр асосида 100-125 (ўртача 61,3) грамм, бир йилда эса 32-33 килограммни ташкил этади. Ушбу меъёрдан келиб чиққан ҳолда мамлакатимиз аҳолисининг қандга бўлган эҳтиёжининг йиллик ялпи миқдори 750 минг тонна, яқин 2-3 йилда эса 1 миллион тонна бўлиши талаб этилади. Бироқ ҳозир бу эҳтиёж асосан қандни четдан келтириш ҳисобига қондирилмоқда. 1992 йилда Хориждан мамлакатимизга 240,5 минг тонна ва 1996 йилда эса 485,8 минг тонна шакар келтирилган. Буларни ўша пайтдаги нархлар (1994 йили 1 кг шакар 319,8 сўм ва 1996 йил 485,8 сўмни ташкил этган) бўйича ҳисоблайдиган бўлсак, бу нисбатан 76,8 миллион ва 254,8 миллион сўмни ташкил қилади.

Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 29 июндаги махсус қарорига кўра мамлакатимизда ҳар йили 305 минг тонна шакар (қанд) ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган 11 та йирик ва 10 та майда (мини) корхоналар қурилиши мўлжалланган эди. Шунга кўра, Хоразм вилоятида 1998 йили шакар заводи ишга туширилди. Мазкур завод ҳар йили 350 минг тонна қанд лавлаги хомашёсини қайта ишлаб 50 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқариши лозим эди. Амалда эса унга 1998 йилда 12200 гектар майдондан 101 минг тонна (бу топшириқнинг 30 фоизигина), кейинги йиллари эса янада кам миқдорда хомашё етиштириб берилди. Шу боис Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралда "1999 йил қанд лавлаги экилган майдонлар ва унинг ялпи ҳосили тўғрисида"ги қарорида Хоразм вилоятида қанд лавлаги экиш ва парваришлашдаги нуқсонларга барҳам бериш, экин майдонини эса 19 минг гектарга етказиш мўлжалланган бўлишига қарамай, афсуски, ушбу қарор ҳам амалий жиҳатдан тўлиқ бажарилмади.

Мамлакатимизда 1999 йилда қанд лавлаги экин майдони 19 минг гектарни ташкил этгани ҳолда ўртача ҳосилдорлик 134,2 центнерни, ялпи лавлаги ҳажми 350 минг тоннани ташкил этди. Хўш, қанд эҳтиёжини мамлакатимизнинг ўз ички имкониятлари эвазига қондириш пайти келмадимикин? Ноёб тупроқ-иқлим шароитимиз ва бир асрлик ҳам илмий, ҳам амалий тажрибаларимиз бунга имкон бермайдими?..

Касални яширсанг иситмаси ошкор қилади, дейишади. Аччиқ бўлса-да, айтиш керак, юртимизда бу соҳани саноат асосида ривожлантиришда узоқ йиллар мобайнида вужудга келган илмий салоҳият, бой тажриба, муайян тупроқ-иқлим шароитлари, саноатнинг ишлаб чиқариш имкониятлари мутлақо эътиборга олинмади. Хоразм, Жиззах, Бухоро вилоятлари ва бошқа минтақаларда лавлагичилик тармоғининг илмий-амалий асослари яратилмаган. Шундай экан, ҳар қандай кўркам ва шоҳона қилиб қурилган заводга ҳам путур етиши, истиқболи эса пучга чиқиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Айни пайтда, аҳолининг маҳаллий хомашё ҳисобига қанд ва қанд маҳсулотларига бўлган талабини қондириш, катта маблағ ва сарф-харажатлар эвазига четдан маҳсулот келтиришга барҳам бериш пайти келмадимикин?

Хидирали БОТИРОВ,
Ўзбекистон ҚХИИЧМнинг Самарқанд бўлими мудири, қишлоқ хўжалиги фанлари доктори.
Иброҳим ТЕШАЕВ,
етакчи ҳосилот.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида бўлиб ўтган йиғилиш лизинг масалаларига бағишланди. Тадбир парламентнинг Бюджет, банк ва молия масалалари ҳамда Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмиталари томонидан Халқаро молия корпорациясининг Марказий Осиёда лизингни ривожлантириш лойиҳаси билан ҳамкорликда ташкил этилди.

ЛИЗИНГ - ТАДБИРКОРЛИКНИ МОЛИЯЛАШ ВОСИТАСИ

Мажлисда бугунги кунга келиб лизинг ривожланаётган ва ривожланган мамлакатларда корхоналарни ўртача ва узоқ муддатли молиялаштириш жараёнида асосий манба бўлиб қолгани таъкидланди.

Мамлакатимиз қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда ҳам лизинг муҳим аҳамият касб этаётир. Ўзбекистонда амалга оширилган лизинг операцияларининг 94 фоизи қишлоқ хўжалиги соҳасига тўғри келмоқда.

Учрашувда бу борада кенг кўламдаги масалалар, хусусан, қишлоқ хўжалигида лизинг хизматларини ривожлантириш билан боғлиқ муаммолар кўриб чиқилди. Айниқса, лизинг хизматларини кўрсатишга доир ҳужжатларни янада такомиллаштиришга урғу берилди.

Таъкидланганидек, ўтган йиллар мобайнида Ўзбекистоннинг лизинг соҳасида сезиларли ўзгаришлар рўй берди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 28 августдаги «Лизинг фаолиятини ривожлантиришни янада рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармони лизинг операцияларини изчил амалга оширишга хизмат қилмоқда. Олий Мажлис томонидан «Лизинг тўғрисида»ги ва «Божхона тарифи тўғрисида»ги қонунларга, Солиқ ҳамда Фуқаролик кодекслари ҳужжатларига киритилган ўзгартишлар мамлакатимизда лизингни ривожлантиришда мустаҳкам ҳуқуқий муҳитни юзага келтирди.

(ЎзА)

"СОТКА"НГИЗНИ ЎЧИРИБ ҚЎЙИНГ!

ЛУҚМА

Замон ростманасига ўзгараяпти. Айниқса, техника оламида эришилаётган ютуқлар, янгидан-янги кашфиётлар, ҳамма-ҳаммаси ақл-идрок соҳиби бўлмиш инсоннинг изланишлари эвазига яратилмоқда.

Телевидение орқали кўрамиз, матбуотда ўқиймиз, деярли ҳар куни бир янгилик ихтиро қилинган бўлади. Эшитиб, ҳайратга тушамиз. Шулардан бири уяли телефонлардир. Бу хилдаги телефонларнинг юртимизга кириб келганига кўп бўлгани йўқ. Бироқ, кўча-кўйда, офису идораларда уяли телефон кўтариб олган кишиларни тез-тез учратишимиз, одатий ҳолга айланиб қолди. Бу албатта, одамларимизнинг бойиб бораётганидан дарак. Лекин ҳозир гап бу ҳақда эмас.

Яқинда хизмат юзасидан нуфузли йиғинлардан бирида иштирок этдим. Анжуман бошланишидан олдин ташкилотчилар ташриф буюрганларга илтимос қилиб, уяли телефони борлар уни вақтинчалик ўчириб туришларини айтишди. Анжуман бошланди. Бироқ, орадан кўп вақт ўтмай, зални уяли телефонларнинг асабни ўйнатувчи "сигнал"лари-ю яна аллақандай мусиқа овозлари тутиб кетди. Бирининг телефони тўхтаб, иккинчисиники бошланади, иккинчиси тугаб, учинчисиники... Бу ҳол токи анжуман ниҳоясига етгунча давом этди. Чидаган чидаб ўтирди, чидамаган чиқиб кетди. Ҳайратланарлиси шу бўлдики, телефони жиринглаётганларнинг аксарияти шу жойнинг ўзида бемалол гаплашаверишди. Уларнинг шовқинидан на минбарга чиққан маърузачини тинглаб бўлди, на бирор нима ёзиб бўлди. Ахир, бу ер гаплашадиган жой эмас-ку! Наҳотки, зиёли, бообрў кишиларимизнинг шу нарсага ақли етмаса?!

Тўғри, уяли телефони бор кишиларга эътирозли жойимиз йўқ. Фақат, турли йиғинларга, анжуманларга келганда уни ўчириб қўйиш ҳам маданият меъёридаги иш бўлур эди, чамамда.

О.ҚИРТОЕВ

НОМАРДНИНГ ИШИ

(Боши 1-бетда)

Иш ҳужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 2002 йилнинг 4 январ кунида Маҳсулот етказиб бериш тўғрисида шартнома тузилиб, имзоланган.

Шартномага кўра, маҳсулот етказиб берувчи "Тожибобо" фермер хўжалиги буюртмачига унинг талаби асосида давлат харид нархларида 11 тонна дон етказиб беришни, буюртмачи эса ўз навбатида қабул қилиб олган маҳсулот учун тўловни амалга ошириш мажбуриятини зиммаларига олишган.

Фермер хўжалиги буюртмачи томонидан 2002 йилнинг 19 июн кунида тақдим этилган 28-сон ишонч қоғози асосида жами 641276 сўмлик дон етказиб берган. Буюртмачи эса қабул қилиб олган дон учун тўловларни тўлиқ амалга оширмаган. Нега, деган ҳақли савол туғилади. Чунки улар ўртасида тузилган шартномада тўлов муддати аниқ белгиланмаган эди. Мана, оворагарчиликнинг биринчи сабаби. Фақатгина 2002 йилнинг 26 август куни 98444 сўмлик транспорт хизмати кўрсатилиб, буюртмачи ўз зиммасидаги қарзни қисман узган.

-Тузилган шартномага асосан тарафларнинг жавобгарлиги ҳам белгилаб қўйилган, - дейди Бухоро вилояти хўжалик судининг судьяси Насрулло Жалолов. - Унга кўра буюртмачи қабул қилиб олган маҳсулоти учун белгиланган муддатларда тўловни амалга оширмаган тақдирда, тўлов кечиктирилган ҳар бир кун учун сумманинг 0,5 % миқдорида пеня тўлаши лозим.

Бироқ юқорида айтилганидек, шартномада тўлов муддати белгиланмаган бўлса-чи?

Бундай ҳолатда қонун нуқтаи назаридан кредитор Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 242-моддаси талабига амал қилиши лозим. Яъни, мажбуриятни дарҳол бажариш вазифаси қонун, шартнома ёки мажбуриятнинг моҳиятидан англашилмаса, қарздор бундай мажбуриятни кредитор талаб қилган кундан бошлаб етти кунлик муддат ичида бажариши шартлиги қайд этилади.

Даъвогар ўз даъвосида жавобгардан қарзни пеня ундириб бериш тўғрисида талабни қўйган бўлса-да, уни асословчи ҳужжатларни судга тақдим эта олмади. Жавобгар томонидан тақдим этилган ҳужжатлар бўйича эса улар ўртасидаги қарз 542832 сўмни ташкил қилади.

Ўзбекистон Республикаси ХПКнинг 55-моддасида, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаб ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларини исботлаши лозимлиги белгилаб қўйилган.

Суд даъвогарнинг 723 минг 832 сўм пеня ундириб бериш тўғрисидаги даъво талабини қайта ҳисоблаб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 242-моддасига асосан унинг жавобгардан қарзни тўлаш тўғрисидаги талабномасини инобатга олди.

Баён этилганларга кўра, суд "Тожибобо" фермер хўжалигининг жавобгар "Хўжа Ориф" ҳиссадорлик жамияти ҳисобидан жами 1 миллион 447 минг 644 сўм ундириш тўғрисидаги даъво талабини қисман қаноатлантирди. Жавобгар ҳисобидан асосий қарз қиймати 542 минг 832 сўмга қўшимча 46 минг 141 сўм пеня ундиришни лозим, деб топди.

Моҳира ШАКАРОВА,
журналист.

Бахмал дон маҳсулотлари акциядорлик жамияти аъзолари ҳозиргача 14,5 минг тоннадан зиёд ғалла қабул қилишди. Улар тумандаги 850 нафар фермерлар ва хўжаликларга иккиёқлама тузилган шартномага кўра 2 минг 200 тонна сара лалми уруғлик дон етказиб бериш чораларини кўрмоқдалар.

СУРАТДА: акциядорлик жамияти ходимлари Ҳазратқул Ғафуров, Фахриддин Жуманов ҳамда Сафарали Қаюмовлар навбатдаги вазифалар тўғрисида суҳбатлашишмоқда.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат.

ҚИНҒИР ИШНИНГ ҚИЙИҒИ

(Боши 1-бетда)

Масалан, Навоий номидаги ширкат хўжалигида ер солиғи ва атроф-муҳитни ифлослантирувчи моддаларни чиқарганлик тўловига ҳисоботлар нотўғри тақдим этилган. Бу ҳам етмаганидек, ишчи-хизматчилардан олинадиган даромад солиғи ҳам ўз вақтида тегишли жойларга ўтказилмаслиги кишини таажжубга солади. Бинобарин, хўжаликдаги айрим ходимларнинг масъулиятсизлиги, ўз касбини пухта билмаслиги оқибатида жўнатилган маҳсулотлар учун бир ҳолатда ҳисоб-варақ фактураси тўлдирилмаган бўлса, яна бир ҳолатда белгиланмаган шаклда расмийлаштирилган. Ишга бу каби юзаки ёндашиш, аниқроғи, иш юритишнинг тўғри йўлга қўйилмаганлиги боис хўжаликнинг дебитор қарзи 31 миллион 849,8 минг сўмни, кредитор қарзи эса 185 миллион 165,4 минг сўмни ташкил этади.

Рейд текшируви чоғи Охунбобоев номли ширкат хўжалигида ҳам ноқонуний йўллар билан фаолият кўрсатаётган тадбиркорларнинг кирдикорлари фош қилинди. Оқтепа қишлоғида истиқомат қилувчи Дониёр Расулов худди шундайлар сирасидан. У ўз хонадонида ерёнғоқ тегирмони ўрнатиб, туман солиқ инспекциясидан рўйхатдан ўтмаган. Ёки бўлмаса, туманнинг А.Табиб кўчаси, 14-уйда яшовчи Асқар Ғаниев хонадонида қўлда ясалган пахта ёғи ишлаб чиқариш ускунасини ўрнатиб, ёғ маҳсулоти ишлаб чиқараётгани аниқланди. Олиб борилган текширув хулосаси, пахта чигитидан олинаётган ушбу ёғ маҳсулоти умуман истеъмолга яроқсиз эканлигини тасдиқлади.

Бу кирдикорлар сувга тушган тошдай изсиз кетмади. Дониёр Расуловга нисбатан далолатнома тузилиб, туман ДСИ рўйхатига олинди. Олган 28 минг даромадининг икки баробари миқдори (56 минг сўм)да молиявий жаримага тортилди. Тўпланган ҳужжатлар эса туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлимига чора кўриш учун юборилди. Шунингдек, тадбиркор Асқар Ғаниевга нисбатан ҳам жиноят иши қўзғатилиб, суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

Саид РАҲМОНОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

МИЛЛИЙ ҒУРУР - БЕБАҲО ТУЙҒУ

(Боши 1-бетда)

Собиқ империя пайтида ҳарбий хизматдаги ўзбек йигитлари бундай камситишларга кўп дучор бўлишарди. Айниқса, қишлоқ жойлардан борганлар жуда ҳақоратланар эди.

Бир мисол. Ҳарбий фельдшерман. Унвоним сержант. Роталарни айланиб, беморларни аниқлайман. Бир куни капитан Маковеевнинг ротасига бордим. Старшина Бендес оддий аскарларга топшириқ бераётган экан. Навбат чироқчилик девқомат йигит Жумабоевга келди. Бендес унга бир неча топшириқ берди. Старшина тез ва ғудраниб гапирганлиги учун Жумабоев топшириқни тушунмади.

-Буйруқни бажар, баран! – деб ўшқирди Бендес.

-Ким баран? – муштини тугиб қўлини кўтарди Жумабоев.

-Сен баран, сенинг ҳамюртларинг баран! – Бендес шундай деб ён томондан келиб Жумабоевнинг оёғига зарб билан тепди.

Чироқчилик полвон йигит шартта Бендеснинг бўғзидан олди. Бир силтаса – тамом.

-Жон дўстим, уни қўйиб юборинг, - Жумабоевга ялиниб-ёлвора бошладим. – У старшина, сиз бўлса, оддий аскарсиз, сал нарсага қамалиб кетасиз, буёғини менга қўйинг.

Жумабоев Бендесни қўйиб юборди.

-Старшина, оддий аскарни ҳақорат қилдинг, ундан кечирим сўра! – дедим мен.

-Нима, нима, сен ҳам баран?! – деди у тутоқиб.

Қоним қайнаб кетди:

-Сен чўчқасан!

Шу пайт қаердандир капитан Маковеев пайдо бўлди.

-Ким чўчқа? – деди у важоҳат билан.

-Бендес, - дедим.

Капитан шартта олдимга келди-да, икки елкамдаги погонларни юлиб олиб ерга отди ва дағдаға қилиб деди:

-Ҳозироқ қисм командирига рапорт бераман, сен миллатчини гауптвахта тарбиялайди...

Собиқ Шўро даврида бунга ўхшаган воқеалар кўп бўларди. Қанчалик ҳақоратланмайлик, камситилмайлик, тишни тишга қўйиб чидар эдик. Акс ҳолда қамалиб кетиш ҳеч гап эмасди. Агар чироқчилик полвон йигит бир мушт уриб старшинага жароҳат етказганида камида етти-саккиз йил қамоқ жазосини оларди. Миллий ғururини, миллат шаънини ҳимоя қиламан деб қамалиб кетганлар озмунчамиди?

Мустақилликдан кейин миллий армиянинг шаклланганлиги, бу аввало, миллатимизнинг, миллий қадриятларимизнинг қолаверса, миллий давлатчилигимизнинг ғалабасидир. Бизда нафақат қуролли кучлар тизимида, балки давлат қурилишининг барча тизимларида, ҳукумат бошқарувининг барча бўғинларида, ижтимоий ҳаётнинг барча жабҳаларида ҳеч кимнинг миллий ғурури, ҳеч бир миллатнинг шаъни, ҳеч бир халқнинг миллий қадриятлари камситилмайди. Бунга нафақат қонунларимиз-у тартиб-қоидаларимиз, балки авлоддан авлодга ўтиб келаётган ва ҳаётимиз мезонига айланиб қолган шарқона маънавиятимиз ҳам йўл қўймайди. Шубҳасиз, бу ҳам ана шу маънавиятни тиклаш имконини берган мустақиллигимизнинг шарофатидир.

Гап миллий ғурур ҳақида борар экан, мен бу туйғуга шундай таъриф берган бўлардим: миллий ғурур – бу қалбимиз тўрида юрагимиз билан бирга уриб турган покиза онг. Унинг жозибаси, сеҳрли куч-қудрати чексиз. Уни ақл-идрок бошқаради. Ақл-идрок эса инсонга берилган энг улуғ неъмат. Шунинг учун миллий ғурур ҳамма манфаатлардан устун туради. Бироқ баъзан қандайдир вақтинчалик, айтайлик, моддий ёки бошқа манфаатни кўзлаб миллий ғурурни унутиб қўямиз. Баъзан ўз мақсадларига эришиш йўлида демократияни, сўз эркинлигини, матбуот эркинлигини ниқоб қилиб олганларнинг ноғорасига ўйнаймиз. Баъзан эса енгилтаклик билан ўзлигимизни, кимлигимизни, авлод-аждодимизни, насл-насабимизни унутиб, ғарбнинг турмуш тарзини шарқона маънавиятдан устун қўямиз. Биз ўзгаларнинг қадриятлари, ҳаёт мезонлари деб, ўзимизнинг миллий қадриятлар ва анъаналардан воз кечолмаймиз. Агар оғиб кетаверсак, бошқаларни ўзимиздан устун қўяверсак, бизга ёт маънавиятни ибрат қилиб кўрсатаверсак ва тарғиб қилаверсак, унда миллий ғуруримиз қаерда қолди?! Одам бой ёки камбағал бўлиши, яхши ёки ёмон яшаши мумкин, бироқ миллий ғурурсиз яшай олмайди. Яшаса ҳам манқурт ёки махлуқ қаторида бўлади. Унга барибир, тирик жон сифатида қимирлаб юраверади. Худо ана шундан сақласин. Инсонга миллий ғурур қон билан кирдими, демак, жон билан чиқиши керак.

Овул ити ола бўлса, бўри келса бирикар, деган нақл бор. Кимда ким ўз Ватанига, халқига, маънавиятига, миллати шаънига тош отганлар билан тил топишиб кетса ёки уларнинг ноғорасига ўйнаса, билингки, у душманнинг манфаатига хизмат қилаётган бўлади. Демак, у миллий ғурури йўқ инсон. Бундайлар, айниқса, журналистларнинг орасида бўлиши жуда ачинарли. Баъзан хориж радиоларида уларнинг овозларини эшитиб ҳайратланасан киши. Ўзбекистонни, миллий қадриятларимизни, шарқона турмуш тарзимизни камситиб роҳатланишади. Улар ўзларининг ҳақиқатларидан бошқа ҳеч қандай ҳақиқатни тан олишмайди.

Миллий маънавиятимизнинг гўзаллиги шундаки, сўз эркинлиги, фикр эркинлиги деган тушунча одоб доирасида сўзла ва фикрингни чуқур мулоҳаза-мушоҳада билан баён қил ҳамда бошқаларнинг ҳам фикрини эшит, деган маънони англатади. Бизнинг баъзи бир "ҳақиқатгўйларимиз" эса миллий маънавиятга ёт одоб доирасида ҳаракат қилишади. Ҳар қайсимиз ўз манфаатимизни кўзлаб бир-биримизни боплаб танқид қилаверсак, умуман, юз-хотир қилмасак ва ўзаро жиққамушт бўлаверсак, гўё Ватанимиз янада гуллаб-яшнаб, турмушимиз фаровон бўлиб кетадигандай. Аксинча, тинчлик, барқарорлик, аҳиллик, ҳамжиҳатлик, ҳамкорлик тараққиётнинг калити ҳисобланади. Куч – бирликда эканлигини унутмаслигимиз керак. Амир Темур бобомиз қудратли давлатни, адолатли тузумни, фаровон ҳаётни ўзгаларнинг тажрибасидан нусха олиб қурмаган. Демак, ўзбек давлатчилиги тарихи бой ҳарбий меросга эга бўлиш билан бирга, бой маданий, маънавий, миллий асосга ҳам эга. Миллий ғурури бор одам бундан фахрланмаслиги мумкин эмас.

Маънавиятсиз одамда миллий ғурур бўлмайди. Чунки орияти, эътиқоди, садоқати, хайр-саховати йўқ, мунофиқ ва иккиюзламачи одам шахсий манфаатни миллий ғурурдан устун қўяди. Фақат соф маънавиятгина инсон қалбида покиза онг – миллий ғурур пайдо қилади. Шунинг учун биз буюк бобокалонларимиз билан фақат фахрланибгина қолмасдан, ҳалоллик ва покликда, эътиқод ва садоқатда, тўғрилик ва қатъиятликда, меҳр-оқибат ва мурувватда, қадрият ва орномусда улардан ибрат олишимиз зарур. Миллий қадрият ва маънавиятни улуғ боболаримиз англагандек англашимиз лозим. Албатта, англаш ва ибрат олиш билан бирга амал қилишимиз ҳам керак. Шундагина бизда миллий ғурур пайдо бўлади.

Баъзилар миллий ғурурни миллатчилик билан адаштиришади ёки атайлаб чалкаштиришади. Улар бутунлай бошқа-бошқа тушунчалар. Ўз миллатини бошқа миллатдан устун қўйган ёки бошқа миллатни камситган, ёхуд турли миллат ўртасида низо туғдирган одам миллатчи ҳисобланади. Миллатчилик турли ҳолатларда намоён бўлади. Баъзан эса ўз миллатининг шаънини ҳимоя қилган одамга миллатчи тамғасини босишади. Бу ғирт иғво. Бундай пайтда ўта хушёр бўлиш керак. Чунки, иғводан кўзланган ғаразли мақсад бўлади.

Миллий ғурурнинг намоён бўлиши ижобий ҳолат. Бироқ у меъёрдан ошиб ва чегарадан чиқиб, миллатчилик кўринишига айланиб кетмаслиги керак. Миллий ғурур ҳақорат ёки камситишга, иғво ёки туҳматга эмас, балки ҳимоя ва ҳақиқатга, орият ва фахр-ифтихорга асосланади. Миллий ғурури бор инсон шу юртнинг, шу Ватаннинг, шу халқнинг асл фарзанди ҳисобланади. Орамизда бундай инсонлар кўп. Бироқ бунга кўпам аҳамият бермаймиз. Мустақиллик шарофати ила одамларда миллий туйғу ва миллий ғурур кучайди. Энди қандай ҳолатда ва ким томонидан бўлмасин авлод-аждодимиз, насл-насабимиз, маънавиятимиз, миллий қадриятларимиз, Ватанимизнинг ҳамда миллатимизнинг шаъни камситилишига йўл қўймаймиз. Миллий ғуруримиз билан фахрланайлик, юртга эгаменлик ҳисси билан яшаётган озод халқнинг асл фарзандлари!

Иброҳим НОРМАТОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

(Боши 1-бетда)

Мамлакатимизда ғалла майдонлари, ва айниқса, дон ҳосилдорлигининг кескин ортиши ҳисобига кейинги йилларда ушбу маҳсулот етиштириш ҳажми ҳам тобора юқорилаб борди. Мисол учун, 1990 йили республикамиз бўйича атиги 1 миллион тоннадан сал зиёдроқ дон ҳосили олинган бўлса, 1992 йилда бу рақам 1 миллион 250 минг тоннага кўтарилди. Аммо ўша йили Ўзбекистон аҳолиси эҳтиёжлари учун четдан 3 миллион тоннадан зиёдроқ ғалла сотиб олишга тўғри келган эди. Бу соҳада олиб борилаётган ишлар, эришилаётган ижобий натижалар туфайли маҳаллий дон салмоғи тобора ортиб, тегишли равишда ушбу маҳсулотни четдан келтириш ҳажми қисқариб борди. Ниҳоят, 2002 йили юртимизда фақатгина суғориладиган ерларнинг ўзидан йиғиб-териб олинган ҳосил салмоғи 4,5 миллион тоннадан ошиб кетди. Бир сўз билан айтганда, бир неча йиллик самарали меҳнатлар шарофати ўлароқ, ўтган йили мамлакатимиз аҳолиси эҳтиёжини тўлиқ таъминлашга етадиган дон хирмони тайёрланди. Республикамизда ғалла мустақиллигига эришиш йўлида бошланган саъй-ҳаракатлар шу тариқа ўз самарасини берди.

Ўзбек дони ҳақида гап кетганда, яна бир воқеа ёдга тушади. 1999 йилнинг июл ойи охирлари эди. Бу пайтда юртимиз далаларида заҳматкаш деҳқонларимиз пешона тери эвазига етиштирилган миллионлаб тонна дон ҳосили йиғиб-териб олинган, Ўзбекистоннинг ғалла хирмонлари тоғдек юксалган эди.

Хуллас, барчанинг кайфияти чоғ, эртанги кунидан кўнгли тўқ дамлар эди. Шундай кунлардан бирида халқимизнинг севимли шоири, марҳум Муҳаммад Юсуф билан суҳбатлашиб қолдик. Гап мавзуси ҳам ўз-ўзидан ўзбекнинг дони хусусида кечди. Ўрни келганда у кишидан шу мавзуда газетамиз учун бир шеър ёзиб беришини илтимос қилдик. Муҳаммад Юсуф ҳам бу илтимосимизга бажонидил рози бўлди. Орадан бир-икки кун ўтгач, ўша ваъда қилинган шеърни кўтариб, хушнуд кайфиятда таҳририятимизга кириб келди.

МУСТАҚИЛЛИК БУҒДОЙПОЯЛАРИ

Мен таъзим қиламан буғдой пойига,
Ҳали ҳеч кимса-ку бошим эгмаган.
Одамлар бор ахир, туққан жойига,
Бир бошоқ буғдойча нафи тегмаган.
Чўксин қошингизга тоғлар, қоялар,
Сиз бунга лойиқсиз буғдойпоялар,

Андижон дейсизми ё Самарқанддир,
Қандай ўзбек бўлса, уйида тандир.
Шоирлар юртимас кимдир айтгандек,
Аслида, бу диёр деҳқон – Ватандир.
Сизда жами ҳикмат ва ҳимоялар,
Сиз зўр машойихсиз буғдойпоялар.

Ёмғирда ёғилмай ҳўлга ботгансиз,
Шамолда тўкилмай бизга қайтгансиз.
Отамга қўшилиб ухламай чиққан,
Онамга қўшилиб алла айтгансиз.
Ва енгил тин олган кетгач соялар,
Ҳалол ҳалойиқсиз буғдойпоялар!..

Қадрингиз билмаслар бугун ҳам қанча,
Назарга илмаслар бугун ҳам қанча.
Ранжиманг, ранжишга арзимас улар,
Гала текинтомоқ, гала тирранча.
Улар бир беюрак, бениҳоялар,
Яшолмас қуллуқсиз, буғдойпоялар.

Шошманг, қошингизга бораман ўзим,
Сизга бир дардимни ёраман ўзим.
Бир сирни айтмабман: биз энди ҳур халқ,
Истаган лойимни қораман ўзим.
Кетди думин тугиб ул ёт ғоялар,
Улуғмиз, "Улуғ"сиз, буғдойпоялар

Тинчлик қандай улуғ!
Тинчлик қандай соз!
Мен Сўз уммонида ношуд бир ғаввос.
Қорним тўқ, устим бут, яна нима дей,
Бир бор қошингизга бош эгдим, холос.
Асли минг қуллуққа арзир доялар,
Буғдойпояларим, буғдойпоялар!

Муҳаммад ЮСУФ,
Ўзбекистон халқ шоири.

Ана шу тариқа юзага келган ушбу дилбар шеър илк бор "Қишлоқ ҳаёти" газетасининг 1999 йил 30 июл сонида чоп этилган эди. Дарҳақиқат, марҳум шоиримиз ажиб бир эҳтирос ила мадҳ этган мустақил-

лик буғдойпоялари халқимиз учун ризқ-рўз, фаровон ҳаёт манбаига айланганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Кези келганда шуни ҳам таъкидлаш жоизки, республика дон мустақиллигига эришиш ва юқори ҳосил олиш учун аввало сифатли уруғлик лозим эди. Юртимизда ана шу масалалар билан шуғулланувчи илмий-текшириш институтлари юзага келди. Луғатимиздан уруғлик индустрияси, деган янги атама жой олди. Саноатлашган 37 та донни қайта ишлайдиган заводлар пайдо бўлди. Мазкур корхоналарда уруғлик дон замонавий технологиялар асосида тозаланиб, дориланади, қопларга жойланади. Лабораторияларда уруғларнинг унувчанлиги аниқланиб, касалликларга қарши воситалар билан қайта ишланади.

Ғалла мустақиллиги шарофати фақат шулардангина иборат эмас. Илгари заводларимизга ун, гуруч, ёрма сингари тайёр маҳсулот келтириларди. Ҳозирда ушбу маҳсулотлар таъминоти ҳам тўлиқ корхоналар ихтиёрида. Бир пайтлар Корея, Канада, АҚШ, Таиланд, Комбоджадан келтирилган гуруч ҳам ўзимизда етиштирилаяпти. Дон мустақиллиги туфайли юртимизда ўнлаб янги заводлар, корхоналар барпо этилди. Ҳар томонлама жаҳон андозаларига мос илғор технологиялар билан жиҳозланган бундай корхоналар бугун юқори унум билан ишлаб турибди.

Ҳозир биздаги мавжуд технологиялар ўн икки турда ун маҳсулотлари чиқариш имконига эга. Мамлакат ҳукуматининг 424-сонли қарори бўйича маҳаллий имкониятлар ва жаҳон андозасига жавоб берадиган экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқаришга асосланган меъёрий ҳужжатлар қайта кўриб чиқилмоқда.

Янги технологияларнинг жорий этилиши боис қўл меҳнати камайди, жойлардаги экологик аҳвол яхшиланди, маҳсулот таннархи арзонлашяпти. Ишлаб чиқариш ша-

роитлари яхшиланди.

-Бу йил хирмонларга, омборларга дон сиғмай кетди, - дейди деновлик Ўзбекистон Қаҳрамони Иброҳим Файзуллаев мамнуният билан. – Чунки деҳқонларимиз чин юракдан, омилкорлик билан меҳнат қилди. Шунга яраша ер ҳам бизни сийлади.

-Ерга меҳр қўйиб, ғалла етиштириб, асло кам бўлганим йўқ. Ўзбекистон Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлдим, - дейди Шофиркон туманидаги "Бухоро" ширкат хўжалиги раиси Азимжон Латипов.

Юқорида таъкидлаганимиздек, мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ ҳукуматимиз томонидан суғориладиган ерларга бошоқли дон экишни кенгайтириш, уруғчилик ва селекция ишларини замонавий тарзда ташкил этишга ҳам катта эътибор қаратила бошланган эди. Орадан турт-беш йил ўтгач, ғалла етиштириш соҳасида сезиларли ўзгаришлар кўзга ташланди. Ҳосилдорликни ошириш, уруғчиликка эътибор бериш масаласида эса андижонликлар барчага ибрат бўлди. Андижон ғаллачилик мактабининг ютуқлари республикада довруқ қозонди.

Яна бир муҳим жиҳат. Мулкка эгалик ва моддий манфаатдорлик ғалла ҳосилдорлигини кескин оширишда бош омил бўлди. Илгари деҳқон хўжалик ерида ёлланма ишчидек эди. Бугун эса у ўз ерининг эгаси. Қанча ҳосил етиштиради, қанчасини давлатга сотади-ю, қанчаси ўзига қолади, барчасини яхши билади. Шу сабабли, ҳеч иккиланмай, мўл ҳосил етиштираяпти, шартномадан ортиқча донни ўз омборига тўкаяпти. Фермерларнинг дончиликка эътибори ошди.

Бундан беш йил аввал республикамизда 1468 нафар фермер 35 минг тонна ғалла етиштирган, аммо ўзларига ҳеч вақо қолмаган эди. 2002 йил эса 38 минг 163 нафар фермернинг ҳар бири 20-25 тонналаб шартномадан ошиқча етиштирилган донни ҳовлисига тушириб олди. Бу йил эса бундан-да кўпроқ дон олди. Мана, сизга ислоҳот, ўзгариш, янгиланиш самараси!

Келажакда ғаллани асосан фермерлар ишлаб чиқаради. Бунга шубҳа йўқ. Чунки бугун энг арзон ишлаб чиқарилган ғалла кимда деб сўрасангиз жавоб аниқ – фермерларда! Эътибор беринг, фермерлар харажатларни камайтиришга, беҳуда ишларни қилмасликка интилади. Улар ерни оби-тобида сифатли ҳайдайди, даласига зўр уруғ сочади, ўғитни ўз вақтида беради, сувни шарбат билан оқизади. Унинг мақсади – кам харж қилиб, кўпроқ соф фойда олиш. Демак, ғалла мўл бўлса, даромад ҳам шунга яраша бўлади.

Бугун ҳалол меҳнат қилиб, ҳисоб-китобни жойига қўйган, натижада ғалладан фойда олган мулкдорлар саховатни, меҳру мурувватни ҳам унутгани йўқ. Элнинг дуосини олиб мактаб, гузар қураётган, ободончиликка қўл ураётган фермерларни кўриб қувонасиз. Мўмайгина даромад олган фермерлар фақат ўзини, оиласини ўйлагани йўқ, муҳтожлару қариялар, ногиронларнинг бошини силаяпти. Мактаб ва боғчаларга ҳомийлик қилмоқда. Чунки фермерликнинг эртаси бор, бу ҳаракатнинг ўзи келажак, истиқбол демакдир.

Яна бир қувончли таъкид. Илгари одамлар ғаллага эътибор бермасди. Томорқасига чорва учун озуқа ё майда-чуйда сабзавотлар экар, айрим кишиларнинг бир парча ери ҳатто қаровсиз ётарди. Бугун-чи? Одамлар томорқасига дон экаяпти, юқори ҳосил кўтаришга интиляпти ҳам. Томорқачи биринчи бўлиб ғаллани ўради, ерни бўшатиб такрорий экин экади. Ер томорқачининг қўлида зарга, олтинга айланаяпти, йилига икки-уч карра ҳосил бераяпти.

Бугун қайси қишлоққа борманг, қайси хонадонга кирманг, ўз дони, ўз нони бор. Ҳар бир хонадонда беш-олти қоп буғдой бор. Қувончлиси, дон бу йилги ҳосилдан эмас, ўтган йилги ғалладан. Қолаверса, дон етиштирган фермерлару ижарачи ўзига қолган донни истаганича истеъмол этиб, рўзғорини обод қилаяпти, бозорда сотиб, турли эҳтиёжига ишлатаяпти ҳам. Мана сизга ғалланинг хосияти, баракаси!

Ҳукуматимиз ғаллакорларни замонавий техника воситалари билан таъминлашга катта эътибор бераётир. Бугун 1836 та «Кейс», 188 дона «Класс», «Нью-Холланд» ва «Янмар» русумли замонавий комбайнлар ғаллакорлар ихтиёрида. Юқори унумли комбайнларнинг кўпайиши эса ҳар йили мавсумни 5-10 кун эртароқ тугаллаш имконини бераяпти.

Айни чоғда асакалик Р.Собиров, шаҳрихонлик А.Абдусатторов, касбилик Т.Сафарова сингари пудратчилар ҳар гектар ердан 100 центнердан ошириб дон олиб тилга тушган. Улар билан гурунглашсангиз, худога шукр, донимиз, нонимиз бор, дейди. Қаҳатчилик йилларини эслашади. Одамларнинг бир бурда нон учун не-не машаққатлар чекишганини айтишади. Бу синовларни оталаримиз, оналаримиз бошидан кечиришган. Шу боис ҳам улар учун бугуннинг қадри баланд.

Ўтган йиллар давомида дон етиштириб, ҳалол меҳнати туфайли эъзозланган, эл ҳурматига сазовор бўлган кишилар кўп бўлди. Улар орасидан «Ўзбекистон Қаҳрамон»лари, қатор орден ва медаллар соҳиблари етишиб чиққани кувончли ҳол, албатта. Бу рақамларнинг ортида машаққатли меҳнат ётганини қишнинг совуғи, ёзнинг жазирамаси демай далада ишлаган киши яхши билади.

Бугун одамлар оиласи билан беш-ўн гектар ерни ижарага олган деҳқон ё фермердан режани бажардингми, деб эмас, балки ўзингга қанча дон қолди, деб сўрашмоқда. Юртимизнинг ҳар гўшасида яхши хабарлар қулоққа чалинади. Андижонда бир деҳқон 100 центнердан ошириб дон олибди, буни нишонлаб маҳалласига ош берганмиш. Қашқадарёлик бир комбайнчига рангли телевизор мукофотга берилганмиш. Бухоролик заҳматкаш фермер шартномадан ортиқча етиштирган донини сотиб янги «Нексия» олишни кўзлаяпти. Каттақўрғонлик фермер эса бу йил режадан ортиқча ғалласининг бир қисмини маҳалладошларига улашганмиш.

Бундай одамларнинг кайфиятини, дунёқарашини бундан ўн-ўн икки йил олдингиси билан солиштириб кўринг-чи. Осмон билан ерча фарқ бор.

- Ўша пайтлар уч-тўрт кило буғдой, ун сўраб хўжалик идорасига келганлар кўп эди, - дейди жомбойлик машҳур ғаллакор Барот Нодиров. – Рости, қўл калта бўлган, гоҳида баъзиларга кўмак беролмаганмиз. Бугун эса беш-ўн кило эмас, минглаб тоннадан гапиряпмиз. Одамларимиз дон етиштириш бўйича унча-мунча мутахассисга дарс беради. Тармоқда барча технологияларни жорий этиш бўйича Европа стандартига етдик. Бу уруғчилик, селекция ишларидаги ютуқлар ва ҳосилдорликнинг кескин ошгани билан изоҳланади. Қувончлиси, ҳозир ғалла эккан киши борки бой, қуни-қўнжи донга тўлган. Озод юртнинг олтин бошоқлари эгаси бўлишлик бахти унинг она-Ватанига, Йўлбошчисига меҳру муҳаббати, садоқати, фидойилиги, фахр-ифтихори туйғулари билан уйғунлашиб кетганлиги ҳеч кимга сир эмас. Буни бугунги давр кўрсатиб турибди.

Мухтасар қилиб айтганда, ўзбек донининг, ўзбек нонининг машаққатли йўли, халқимизнинг мустақиллик сари интилиши, уни курашлар ила қўлга киритиш , меҳнат ва заҳмат ила қарор топтирилиши ҳамда мустаҳкамлаши солномаси билан чамбарчас боғлиқдир. Бинобарин, бу йўлда фидойилик билан курашган инсонларнинг ана шу мунаввар тарихда муносиб ўрни бор. Йиллар, асрлар ўтади. Авлодлар тарих саҳифаларини варақлар экан, уларнинг номларини чексиз миннатдорлик билан эслаб, ардоқлаб юради.

Ўткир РАҲМАТ

ҚУРБОНЛАР СОНИ ИККИ КАРРА КЎП

"Guardian" газетасининг ёзишича, Ироқда ҳарбий ҳаракатлар бошланганидан буён ҳалок бўлган АҚШ ҳарбий хизматчиларининг сони тахмин қилинганидан икки баробар кўп бўлиши мумкин.

Чунки ўтган вақт мобайнида кўплаб Америка ҳарбийлари орасида жанг майдонидан ташқарида, бахтсиз ҳодисалар, ўз жонига қасд қилиш ва бошқа сабабларга кўра нобуд бўлганлар сони шу пайтга қадар сир тутиб келинган.

Расмий маълумотларда шу йилнинг 1 май кунигача, аниқроғи, Жорж Буш кенг кўламдаги жанговар кампания тугаганини маълум қилгунга қадар АҚШ томонидан 52 киши ҳалок бўлгани кўрсатилган эди. Ҳақиқатда эса бу рақам 112 кишини ташкил этган.

МАРҲУМ ДАФН ЭТИЛАДИ

Буюк Британияда бугун доктор Дэвид Кэллининг дафн маросими ўтказилади.

Маълумки, у Британия парламентида Саддам Ҳусайнни оммавий қатл ва қирғин қуролларини ишлаб чиқаришда айблаш хусусида юзага келган зиддият натижасида ўз жонига қасд қилганди. Баъзи ҳукумат вакиллари Кэллини Саддамнинг айбларини исбот этувчи ҳисоботлар сохта эканлиги ҳақида BBC мухбирига маълумот берганликда айблаганлар. "Telegraph" газетасининг ёзишича, Британия бош вазирининг ёрдамчилари марҳумнинг фикрларини инкор этиб, уни масхаралашгача борганлар.

Воқеанинг эртаси куниёқ бош вазир ўринбосари марҳумнинг бевасига узрнома жўнатган. Олимнинг дафн маросимида бир қатор ҳукумат расмийларининг иштироки кутилмоқда.

АСИРА ОЗОДЛИККА ЧИҚДИ

"Интерфакс" ахборот маҳкамасининг хабар беришича, 2 август куни куролланган гуруҳ томонидан ўғирлаб кетилган 16 ёшли чечен қизи, Чеченистоннинг Самашки қишлоғида яшовчи Элина Кацаева озод этилган.

Ачхи-Мартан тумани раҳбари Али Далнаевнинг маълумотига кўра, ички ишлар ходимлари қизчани Нальчик посёлкасидан топиб келтиришган. Бироқ, Кацаева ҳуқуқ-тартибот органлари томонидан сўроқ қилиш учун яширинча қамоққа олинган бўлиши ҳам мумкин. Шимолий Кавказдаги аксилтеррор операциялар штаби раҳбари И.Шабалькин Кацаеванинг ўғирланишига федерал кучлар ёки ҳуқуқ-тартибот органларининг ҳеч қандай дахли йўқлигини билдирган.

Маълумотларга кўра ўтган шанба куни бир гуруҳ ниқобли кишилар Кацаева яшайдиган уйга бостириб киришган ва қизни номаълум томонга олиб кетганлар. Шундан сўнг Самашки қишлоғи аҳли "Кавказ" трассасидаги машиналар ҳаракатини қуршовга олиб, ҳукуматдан қизни топиш ва озод этишни талаб қилган. Аҳоли Чеченистон раҳбари Кацаеванинг ўғирланиши билан боғлиқ терговишларини ўз назорати остига олишини маълум қилгачгина, қамални тўхтатган.

"УСТИМИЗДАН КУЛИШМОҚДА"

Исроилда нашр этиладиган "Ha`aretz" газетасининг ёзишича, мамлакат бош вазири Ариэл Шарон Исроил қамоқхоналарида ётган маҳбусларни озод қилишда давом этишини билдирган.

Шарон парламентда Ташқи ишлар ва мудофаа қўмитаси олдида чиқиш қиларкан, фаластинликлар ўз аҳдида турмаса, Исроил томони ҳам жорий саъй-ҳаракатларга чек қўйишини айтди. Фаластин раҳбари Ёсир Арофат эса Исроил ҳукуматининг бир неча юз нафар фаластинлик маҳбусни озод этиш тўғрисидаги қарорини "кўзбўямачилик" дея баҳолади. "Улар тўрт юз асирни озод қиламиз, дейишяпти, сўнг кўп ўтмай яна саккиз юз кишини қамоққа тиқишади. Ахир бу қип-қизил фирибгарлик эмасми? - деди у газета мухбирига интервью бериш асносида. – Улар бизнинг устимиздан кулишмоқда. Ахир, "Йўл харитаси" режаси шу тартибда бажарилиши керакмиди?"

КОРЕЯ ЭРОНГА ҚУРОЛ СОТАДИМИ?

Шимолий Корея ҳукумати Эрон Ислом Республикасига узоқ радиусга етиб бора оладиган баллистик ракеталар сотишни ҳамда расмий Теҳрон билан ҳамкорликда ядровий қуроллар ишлаб чиқаришни режалаштирмоқда.

Дунё жамоатчилиги ҳар иккала мамлакатнинг бу соҳада истиқболдаги ҳамкорлиги Америка – Шимолий Корея муносабатларига жиддий таъсир кўрсатиши мумкин, деган фикрни илгари сураётир. Чунки, Шимолий Кореянинг бу хатти-ҳаракатлари ушбу давлат иштирокида имзоланган халқаро ҳужжатлар талабига мос келмайди.

АЛИЕВНИНГ АҲВОЛИ НЕЧУК?

Жаҳон оммавий ахборот воситалари Озарбайжон Президентининг қарийб бир ойдан буён Туркиядаги "Гулхона" ҳарбий госпиталида даволанаётгани ҳақида хабар берганди.

Туркиянинг "Anatolian" ахборот агентлиги тарқатган хабарларга кўра, 80 ёшли президентнинг аҳволи ёмонлашиб бормоқда. Шу боис у АҚШнинг Кливленд клиникасига бориб даволаниш учун ҳозирлик кўраётир.

BBC-TURK телеканалига берилган маълумотларга кўра, президент Вашингтонга эмас, Бокуга учишни режалаштирмоқда. Бироқ, Боку аэропортидан олинган хабарларда айтилишича, президентнинг Озарбайжонга қайтишига тайёргарлик кўрилганича йўқ.

ИНТЕРНЕТ хабарлари асосида Рустам БЕК тайёрлади.

Ҳуқуқшунос аёллар жамоатчилик бирлашмаси маиший зўравонлик қурбонларига юридик жиҳатдан бепул ёрдам беради.
Агар Сизга ва таниш-билишларингизга шундай кўмак зарур бўлса, 132-23-65 ва 135-81-42 телефон рақамларига қўнғироқ қилинг.

Тошкент Давлат юридик институти томонидан 1996 йили Нарматов Абдусалам Мингбаевич номига берилган № 134623 (қайд рақами С № 240) рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Қашқадарё вилояти Чироқчи туманидаги 121-ўрта мактаб томонидан Дусмуродов Ўткиржон Абдикаххорович номига берилган O'R-A № 709939-рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туманидаги BISYOR MUSHTARIY МЧЖ ўз Низом жамғармасини 5750000 сўмдан 3829500 сўмгача камайтираётганлигини маълум қилади.

ҚИШЛОҒИНГИЗ ТАРИХИНИ БИЛАСИЗМИ?

СОЙБЎЙИ

Кекса отахон Ўктам бобонинг айтишича, Сойбўйи қишлоғининг тарихи 300 йилга яқин экан.

Айрим тарихий ҳужжатларга қараганда, Қўқон хони амир Умархоннинг солиқ йиғувчи мулозимлари ҳар йили баҳор ва ёз ойларида қишлоқдаги сой ёнида ўсган қатор толлару бақатераклар соясида тўхтаб, хонлик хазинаси учун хирож, бож тўплаганлар. 1905 йилга келиб эса бақатерак ва тол дарахтлари кесилиб, янги қурилган масжидга ишлатилган. 30-йилларга келиб мактаб вазифасини бажарган бу масжид ўтган асрнинг 70-йилларига қадар ҳам бўлганини кекса ёшдаги кишилар яхши эслайдилар.

Қишлоқни Тошкент - Ўш, Фарғона – Жалолобод – Бишкек каби халқаро аҳамиятга эга бўлган йўллар кесиб ўтади. Пахтазорлар, буғдойзорлар, бедапоялар, тут кўчатлари экилган ушбу маскан деҳқончилик ва чорвачилик билан шуғулланиш учун жуда қулай. 12 мингдан зиёд аҳоли яшайдиган Сойбўйида Юқори, Қуйи ва Аҳилобод маҳаллалари жойлашган.

Жаҳонгир ХОЛИҚОВ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

қуйидаги ирригация тизимлари ҳавза бошқармалари бошлиғи, унинг биринчи ўринбосари ва ўринбосари лавозимларига малакали мутахассисларни тайинлаш бўйича

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

Норин-Қорадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Норин-Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Сирдарё-Сўх ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Қуйи-Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Чирчиқ-Оҳангарон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Аму-Сурхон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Аму-Қашқадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Аму-Бухоро ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Қуйи-Амударё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
Бирлашган диспетчерлик марказига эга бўлган Фарғона водийси магистрал каналлари тизими бошқармаси.

Танловда соҳа бўйича олий маълумотли ва мутахассислиги бўйича 12 йилдан юқори иш стажига эга бўлган, раҳбарлик лавозимида 5 йилдан кам ишламаган юқори малакали Ўзбекистон Республикаси фуқаролари қатнашиши мумкин. Танловнинг қўшимча шартлари билан танлов комиссиясида тўлиқ танишиш мумкин.

Номзодларнинг ҳужжатлари 2003 йилнинг 15 августига қадар қабул қилинади.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси 4-уй, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг 28-хонаси, 41-27-20 ва 41-52-14 рақамли телефонлар.

ШИРКАТ ВА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

КУНГАБОҚАР УРУҒИ СОТИЛАДИ

"Ёғмойтамакисаноат" уюшмасининг "МТ Инвест-Импэкс" фирмасида сотиш учун Ўзбекистон шароитига мослаштирилган 30 тонна Молдова Республикасидан келтирилган Дурагай (Гибрид) кунгабоқар уруғлари мавжуд. Тўлови пул кўчириш йўли билан амалга оширилади. Етиштирилган ҳосилни ёғ заводлари шартнома асосида қабул қилади.

Мурожаат учун телефонлар:
152-52-84; 152-61-96; 55-39-16.

Деҳқон ва фермер хўжаликлари соҳиблари, Сизлар учун!

ПУРКАГИЧЛАР КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Боғлар, сабзавот пайкаллари, узумзорлар, иссиқхоналар ва шахсий ҳовли-жойлардаги дов-дарахтлар ҳосилини турли зараркунанда ва ҳашаротлардан ишончли ҳимоя қилмоқчи бўлсангиз, енгил ва қулай қилиб ишлаб чиқарилган пуркагичлардан фойдаланинг. "Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг" компанияси таркибидаги "Агрихим" Ўзбекистон-Италия қўшма корхонасида тайёрланаётган бундай пуркагичлар "Ўзстандарт" агентлиги томонидан сертификатлаб берилган ва улардан беш йилдан бери муваффақиятли фойдаланиб келиняпти.

Манзил: Тошкент, С.Машҳадий кўчаси, 210-уй. Мўлжал шампань винолари заводи.
Автобуслар: 16, 21, 30.
Тел: (99871) 169-35-46, 169-49-33. Факс: 169-49-44.

“ЖИН ЧАЛГАН” ТЕГИРМОНЧИ

(Боши 1-бетда)

-Билмайман, кўзимга кўринма. Янги тўқим тикиб келтирасан, кейин донингни тортиб бераман, - деди.

Ҳусен Шокир қашшангга ялина кетди:

-Буғдойни олатуринг, янги тўқимни келтирсам, кейин ун қилиб берарсиз.

-Ҳей, бола! Бошимни қотирма. Мени Шокир қашшанг дейдилар-а! Агар, ҳозир отам тирилиб келса ҳам сўзимдан қайтмайман, яна гап қайтарсанг, кал бошингни ёраман, дея йўлакча бўйлаб дарғазаб юриб кетди.

Ҳусен буғдойни уйига қайтариб келди.

-Онаси, тегирмончи буғдойни олмади, энди ўзинг ёрғучоқда ун қиласанда, - деди ҳовлида куймаланиб юрган хотинига. Сал ўтмай Ҳусен укаси Комилни ёнига чақириб Шокир қашшанг билан бўлган воқеани гапириб берди.

-Шу кечаси Шокирнинг бир адабини бермаймизми? – деди ака-укалар бир-бирига маъноли кўз қисиб.

Улар ўша заҳотиёқ ишга киришиб кетишди. Йигирмата қалам шаклидаги чўпчаларни олиб, бир учига зиғир мойига ботирилган пахта ўраб қўйдилар.

Ҳусен укасига уқтирди.

-Жин қиёфасига кириш учун тайёргарлигингни кўр, - деди.

Комил оғилхона шифтига осиб қўйилган думи узун бузоқ терисини кўтариб чиқди.

-Сен терига ёпиниб оласан, катта тутдаги серка шохини бошингга ўрнатасан, мен эса бошимга кулоҳ кийиб яланғоч рақс тушаман, - деди.

Қизиқчилар саҳнага чиқаётган масхарабоздай тайёрландилар. Бу орада тўлин ой қишлоқ чеккасидаги тоғ ортига бош қўйди. Дайди итларнинг баъзи-баъзида вовуллаган товуши тинди.

Ака-укалар тун ярмида тегирмон атрофида пайдо бўлдилар. Атроф зимзиё. Тегирмон эшиги тирқишидан ичкарига мўралашди. Шокир қашшанг чироқ ёруғида дўлга буғдой солар ва ўзича қандайдир қўшиқни хиргойи қиларди.

Қизиқчилар нилчўпларни тегирмон атрофига ўрнатиб, ёқиб чиқишди. Ҳусен кийимларини ечиб ариқ ичига кирдию, тегирмон парракларини ушлаб тўхтатди ва уни арқон билан синчга боғлади. Новдан оқаётган сув кучли шовуллади. Кўп фурсат ўтмай Шокир қашшанг ташқарига чиқди. Шу пайт Ҳусен ариқ ичидан қип яланғоч чиқиб нилчўплар атрофида айлана бошлади. Кўп ўтмай тўрт оёқлаб югурди-ю ирилланганча тегирмончига ҳамла қилди. Комил ҳам ўйнаб-ўйнаб атрофни айланиб бузоқ терисининг думи билан қашшангни савалай кетди.

Шокир қашшанг бир замбил лойдек бўшашиб қолди. Ўзича алланарсаларни ғўлдиради. Лекин овози чиқмасди. Икки масхарабоз эса тегирмончини ўртага олиб, у ер-бу еридан чимчилай бошлашди. Шу алфозда қўрқувдан бўздек оқариб кетган Шокир қашшанг ерда чўзилиб қолди. Нафас олиши билинмасди. Ҳусен тезда боғланган парракни очиб, тегирмонни юргизди ва улар орқаларига қайтдилар.

Эртаси куни бутун қишлоқда шов-шув: эмишки, Шокир қашшангни кечаси жин чалибди, у уйида беҳол ётармиш.

Орадан бир неча кун ўтгач Ҳусен масхарабоз янги тикилган тўқимни бетоб ётган тегирмончининг уйига олиб келди. Шокир қашшанг бир туп ўрик остидаги ёғоч каравотда ёнбошлаб ётарди.

Тегирмончи тўқимни қўлига олиб, пишиқ-пухталигини кўриб чиқди ва:

-Донингни олиб кел! – деди синиқ овозда.

Ҳусен тегирмончи дарвозасидан бир амаллаб чиқди-ю, кўчада кулгидан ўзини тўхтата олмади.

-Хайрият, билмабди, - деди беихтиёр.

Шокир қашшанг “жин”лар нағмасидан жинни-пинни бўлиб қолмади. Сир эса сирлигича қолди.

Ҳамдам ЭШОНҚУЛОВ

SPORT OLAMIDA

ПЕШҚАДАМНИНГ МАҒЛУБИЯТИ

Футбол бўйича ўтказилаётган мамлакат XII миллий чемпионати иккинчи давра учрашувларига ўтган куни старт берилди.

Биринчи даврани пешқадам сифатида якунлаган “Нефтчи” жамоасига 16-тур омадсиз келди. Иккинчи даврадан эътиборан Наманганнинг “Навбаҳор” жамоасини бошқараётган Виктор Жалилов фарғоналикларга қарши ҳужумкор тактика қўллаб, шогирдларини ғалаба қозонишга ундади ва бу усул самарасини берди. Меҳмонлар дарвозасига жавобсиз иккита гол йўллаган мезбонлар муҳим уч очкога эга бўлишди. Сафарда пойтахт вилоятининг “Дўстлик” жамоасини 6:1 ҳисобида енга олган мамлакатимизнинг етакчи жамоаси “Пахтакор” эса турнир жадвалида яна пешқадам бўлиб олди.

Қолган беллашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: “Бухоро” – “Насаф” 3:1, “Андижон” – “Қўқон-1912” 1:0, “Трактор” – “Самарқанд-Динамо” 0:1, “Металлург” – “Қизилқум” 1:2, “Машъал” – “Гулистон” 2:1, “Цементчи” – “Сурхон” 3:1.

Навбатдаги 17-тур баҳслари 10 август куни бўлиб ўтади.

“ШАРҚ” – ҒОЛИБ

Тошкент шаҳридаги “МҲСК” спорт мажмуида 11-12 ёшли болалар жамоалари ўртасида ташкиллаштирилган “Футболимиз келажаги” турнирининг Тошкент шаҳар босқичи финал мусобақаси ўтказилди.

Ушбу мусобақанинг 11-12 ёшлилар ўртасидаги финалда Чилонзор туманининг “Шарқ” ҳамда Шайхонтоҳур туманининг “Белтепа” жамоалари ўзаро куч синашишди. Кескин курашларга бой, муросасиз ўтган учрашувда “Шарқ” жамоаси рақибларидан кўра маҳоратлироқ ўйин намойиш этди ва 3:2 ҳисобида ғалаба қозонди. Энди чилонзорлик ёш футболчилар “Футболимиз келажаги” турнирининг Республика босқичида қатнашадилар.

МОСКВАДА ФУТБОЛ БАЙРАМИ

Москва шаҳрида собиқ иттифоқ ҳамда “Локомотив” жамоалари фахрийлари ўртасида ўртоқлик учрашуви бўлиб ўтди.

Россия темирйўлчилари байрамига бағишлаб уюштирилган ушбу футбол шоуда ўзбек футболининг ёрқин юлдузи Бирордар Абдураимов ҳам иштирок этди. Футбол ишқибозлари эса собиқ иттифоқ фахрийлари терма жамоаси сафида тўп сурган Биродар Абдураимовнинг ажойиб ўйинининг гувоҳи бўлишди.

ЖИДДИЙ ЧОРАЛАР КЎРИЛАДИ

Миллионлар ўйини – футболнинг ҳакамлар томонидан ҳаққоний баҳоланиши ишқибозлар сафининг кенгайишига сабаб бўлади.

Агар бунинг акси бўлса-чи? Бундай футбол учрашуви асабларни эговлайди. Шу боис ҳам Ўзбекистон футбол федерацияси раҳбарияти ҳакамлар маҳоратини ошириш мақсадида жорий йилда бир неча марта ўқув-машғулот йиғинларини ўтказди. Куни кеча Ўзбекистон футбол федерациясида назоратчилар қўмитасининг йиғилиши бўлиб ўтди. Ушбу йиғилишда асосан йўл қўйилган камчилик ва муаммолар таҳлил этилди, келгуси режалар белгиланди. Айрим ҳакамларга ортиқча баҳо бериб юбориш ҳоллари содир этилиши натижасида ҳакамнинг фаолияти ҳақида нотўғри тушунчалар пайдо бўлаётганлиги йиғилиш қатнашчилари томонидан таъкидланди. Шунингдек, назоратчилик сифати ва интизом масалаларига жиддий эътибор ҳаратиш қатнашчилар томонидан уқтирилди. Баъзи назоратчилар ишда йўл қўйган камчиликлари боис бир неча ойга вазифаларидан четлатилдилар. Яна бир нечта назоратчиларга оғзаки огоҳлантиришлар берилиб, агар бундан кейин ҳам бундай ҳоллар такрорланса, жиддий чора кўрилиши таъкидланди.

ВОҲАДА ФАХРИЙЛАР ТУРНИРИ

Муборак шаҳрида Қашқа воҳаси футбол ривожига муносиб ҳисса қўшган инсон Баҳром Вафоевнинг хотира турнири ташкиллаштирилди.

Ушбу турнирда Ғузорнинг “Шўртан”, Муборакнинг “Машъал”, Тошкентнинг “Пахтакор” ҳамда Муборакнинг “Автомобилчи” фахрийлар жамоалари ғолиблик учун кескин кураш олиб боришди. Дастлаб яшил майдонга тушган “Шўртан” – “Машъал” жамоалари учрашуви 3:2 ҳисобида “Шўртан”нинг ғалабаси билан якунланган бўлса, “Пахтакор” – “Автомобилчи” ўртасидаги иккинчи беллашув 2:1 ҳисобида тошкентлик фахрийларнинг ғалабаси билан тугади. Хотира турнирининг ғолибини аниқлаш учун ўтказилган “Пахтакор” – “Шўртан” баҳсида Фарҳод Магомедов томонидан дарвозага йўлланган ягона тўп ҳисобига тошкентликларга биринчи ўринни эгаллаш насиб этди. Учинчи ўрин учун курашган “Автомобилчи” – “Машъал” жамоалари баҳсида ишқибозлар тўққизта голнинг гувоҳига айланишди. Муросасиз ва қизғин кечган ўйинда рақибларини 5:4 ҳисобида енга олган “Машъал” жамоасига учинчи ўрин насиб этди.

Имомали УЛФАТОВ тайёрлади.

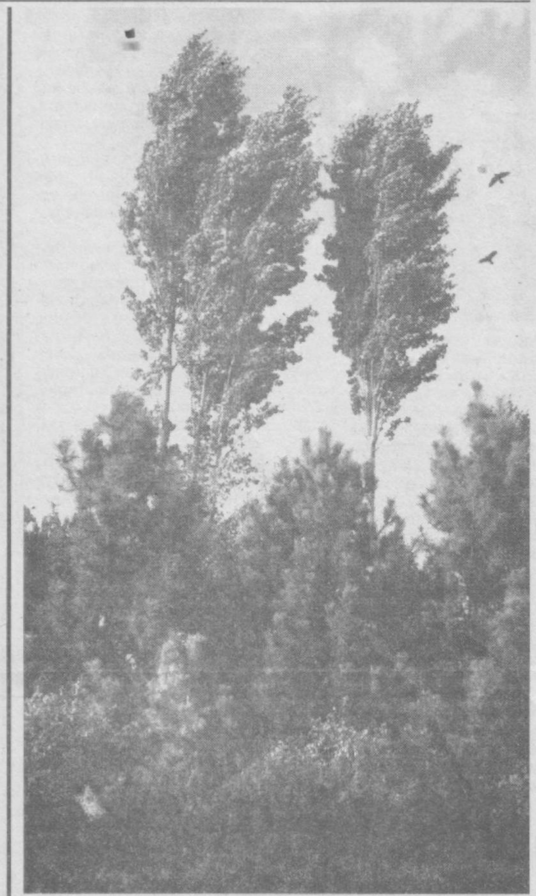

КЎККА БЎЙ ЧЎЗИБ...

Б.АКРАМОВ олган сурат-лавҳа.

САЙХУНОБОДГА спортчи керакми?

(Боши 1-бетда)

Билолмадик... Стадион ҳудудини ўраб туриш учун қўйилган темир панжарани фидойилик қилиб, чин кўнгилдан бўяб қўйганнинг отасига раҳмат. Ҳеч бўлмаганда шу панжара товланиб, кўнгилга сал бўлса-да таскин бериб турибди. Бироқ панжара қуришни режалаштирганлар ишни бироз хомроқ қилишгани билиниб турибди-да. Бўлмаса, бу ерга ўтлаш учун кирган қорамоллар ўзларини гўёки кенг яйловда юргандек ҳис қилмаган бўлардн. Барака топгур панжара қурган одам ҳамма тамонини ўйлаб қуради-да. Моллар бемалол кириб чиқа олгандан кейин чала ярим иҳотанинг нима кераги бор? Ҳа майли-да. Биров ҳайдаб солмагандан кейин қорамолларга мазза. Қолаверса, ўйингоҳнинг ҳудудида ўсиб ётган ўт-ўланнинг яйловникидан ҳеч кам жойи йўқ.

Ўриндиқлар фақатгина бир томондагина бўлиб, унинг марказий қисмига кичикроқ трибуна қурилган. Бироқ унинг на ойнаси бор, на тайинли шароити. Бу жойни трибуна, деб кўрсатишга ҳам уяласан киши. Трансформаторнику ярмигача ўт босиб кетибди. Шу туришда бўлса озгина фурсат ўтиб, ўт-ўлан трансформаторни кўмиб юбориши ҳеч гап эмас. Стадионнинг орқа томонидан зовур ўтганлигини бўй баравар ўсиб ётган қамишзордан ҳам билса бўлади...

Бас етар. Бу жойга ортиқча таърифу тавсифнинг ҳожати йўқ. Яхшиси ўзингиз Сайхунобод туманининг марказига келиб кўринг. Ҳаммасига гувоҳ бўласиз...

Хаёлимиздан яна бир фикр ўтди. Туманнинг марказий стадионидаги аҳвол шунчалик бўлса, қишлоқлардаги ўйингоҳлар қандай ҳолатда экан?

Туманнинг "Янгиобод" шоличилик хўжалигида бўлдик. Ниятимиз бу ердаги аҳвол билан яқиндан танишиш эди. Хўжалик ҳудудини айланар эканмиз, катта йўл ёқасида жойлашган яна бир стадион диққатимизни тортди. Аввалига бу жой спорт иншооти эканлиги хаёлимизга ҳам келмаганди. Бироқ, тизза бўйи ўсиб ётган ўт-ўланнинг ичида кўзга ташланиб турган футбол дарвозаси устунлари, бу жойнинг ростдан ҳам стадион эканлигини эслатиб турарди. Майдон ҳудудида бир отахон нима иш билан дир куймаланиб юрибди. У киши билан танишдик. Стадионнинг қоровули Алланазар ота Худойқулов эканлар.

-27 йилдан бери шу ерда қоровуллик қиламан, - дейди Алланазар ота. – Илгарилари ҳечам бунақанги аҳволга тушмаганди бу жойлар. Болалар футбол ўйнашардида. Энди бўлса ўт босиб ётибди. Мен 72 га кирган бўлсам, қўлимдан нима ҳам келарди. Устига-устак ҳеч ким эътибор қилмаса. Хўжалик раиси ҳам жиддийроқ қарамайди.

-Бирор кишига ёрдам сўраб мурожаат қилдингизми ўзи?

-Йўқ. Қариганимда югур-югури ортиқча. Бу ерни кўриб ичи ачиган одам бўлса, келиб эътибор қиларди. Шундоққина йўл бўйида бўлса. Ким ўтса кўринади.

-Бу тераклар кимники?

-Тераклар иш ҳақи ҳисобига ишчиларга бўлиб берилган.

Отахоннинг айтишича, мазкур стадиондан шу қишлоқ аҳли ва шу ердаги 28, 39-умумтаълим мактаблари ўқувчилари фойдаланаркан. 39-мактаб директорининг уйи стадионнинг шундоққина биқинида.

-Мактабимизда 122 нафар ўқувчи ўқийди, - дейди ўзини Хабибулло Ғойипов деб таништирган 39-мактаб директори. – 1997 йили хўжалик қарори билан шу ҳудуддан 70 сотих ерни мактабимизга ажратиб беришганди. Мактаб учун фойдаланинглар деб. Орадан икки йил ўтиб, ер биздан қайтариб олинди.

Асли бу жойлар ҳаммаси шу қишлоқнинг истироҳат боғи ҳисобланади. Стадиондан ташқаридаги ер майдони ҳам катта. Ҳозир бу боғ ҳудуди бизга қарамайди, 28-мактабга, Нормамат Завқиевга қарайди.

-Зиёли сифатида стадионнинг қаровсиз ётгани сизни ташвишга соладими? Ахир, бу стадиондан шу қишлоқ болалари фойдаланади-ку.

-Мактабимизнинг ўз стадиони бор. Бу ер бизники эмас.

Мана сизга директор акамизнинг жавоби. Шу жойни эпақага келтирайлик, деб зиёлидан ташаббус чиқмабдими, қолганларни қўяверинг. Энг осони "Менга нима", деб қутилиш. Тамом-вассалом.

Дарвоқе, 28-мактаб директори Нормамат Завқиев билан ҳам суҳбатлашдик.

- Бир пайтлар ўзимиз ҳам шу ерларда тўп тепганмиз, - дея сўзини бошлади Н.Завқиев.- Бу боғни ҳисоблаб кўрса, тахминан 10 гектарлар чиқса керагов. Чунки теракзори, макка экиб қўйилган жойи, яна қанчадир ер майдони бор. Илгари бу боғнинг алоҳида қоровули, алоҳида ишчиси бор эди. Энди бўлса унга қарайдиган одамнинг ўзи йўқ. Битта ёши кексароқ қоровули бор-ку, лекин у кишининг қўлидан нимаям келарди? Қолаверса, мактабимизнинг алоҳида стадиони бор.

-Стадионнинг шундай аҳволда қолиб кетишига ачинмайсизми?

-Нега ачинмас эканман. Ачинаман, албатта. Ҳозир ҳамма дала ишлари билан банд бўлгани учун ҳам стадион шундай қаровсиз қолиб кетди-да. Баҳорда ҳали ўт босмасдан бу жойда мактаб болалари футбол ўйнашарди. Таътил вақтида фойдаланилмай тургани учун шундай аҳволга кеп қолди. Бошқа хўжаликларда одамлар раис билан жанжаллашиб, пахтанинг ерини буздириб бўлса ҳам стадион қуришаяпти. Биз бўлсак тайёр стадионни хароб аҳволга солиб қўйипмиз. Хўжалик ердан, маблағдан қийналиб тургани учунми, ҳозирча аҳвол шу...

28-мактаб директорининг айтишича, шу мактабнинг ўқувчиси Алибек Тўлибоев шашка бўйича республикада биринчиликни қўлга киритиб, имтиҳонларсиз ўқув юртида ўқиш имкониятига муваффақ бўлган экан... Демак, бошқалар қатори бу ерлик ўқувчиларнинг ҳам хоҳиш-истаги, интилиши бор. Фақатгина уларга озгина бўлса-да, эътибор керак. Эътибор бўлса, ким билади бу қишлоқдан яна қанча спорт усталарию республика чемпионлари чиқиши мумкин.

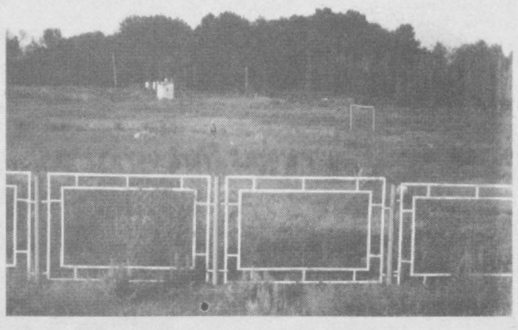

- Ҳозир дала ишлари билан бўлиб, стадионга қаролмай қолдик, - дейди “Янгиобод” шоличилик хўжалиги раҳбари Сафарқул Мирзаев. – Бироқ, режамиз бор. Тез кунда ҳаракат қилиб тўғрилаймиз, камчиликни тузатамиз.

Боғнинг умумий майдони 7 гектарни ташкил қилади. Шундан 2 гектари спорт учун, 5 гектари эса экин-тикинга ажратилган. Футбол стадионини ҳақиқатда ўт босиб кетган. Бўшашимиз билан астойдил шуғулланамиз.

Хўжалик раҳбари мавсум юмушларини баҳона қилса, мактаб директорлари бизники эмас,дея сансалорликка берилса, билмадик, бу жойлар қачон обод бўларкин? Бир томонда юрт раҳбари болалар спортини ривожлантирайлик, деб жон куйдириб турса-ю, иккинчи томонда масъулиятни ҳис қилмаган айрим мутасаддилар бунга парво ҳам қилмаса. Буни қандай тушуниш мумкин?! Ҳайронмиз. Балки бунга жавоб берадиган мутасадди раҳбарлар топилар?!

Шавкат ОРТИҚОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбири.

ОТАНАЗАР ОҒАНИНГ ЮЛДУЗИ

ОЧЕРК

(Давоми. Боши ўтган сонда)

Эсингизда бордир, ўлкамизга боғларнинг ташрифи буюк сиймоларимизнинг номлари билан боғлиқ: Навоий боғи, Огаҳий боғи, Мунис боғи, Феруз боғи.

Ўша пайтда пахтазордан юлиб олиб, боғ ташкил қилишга рухсат бериш ҳозир айтишга осон... Яхшиям, ана шу вақтда Огаҳий бобомиз яшаб ўтган ҳовлидаги улкан бир туп тутни қолдирганим.

Билмайман, худо кўнглимга солдими, мана шу тут билан асрдош қариялар оро кирди яна жонимизга. Оғиздан оғизга ўтиб келган далилларга қараганда, Огаҳий бобомиз эккан эканлар бу тутни. Эшитгансиз, ўқигансиз. Эркин Самандаров шеър ҳам бағишлаган бу тутга.

Қилинган ишлар жўнгина ҳикоя этиляпти ҳозир раис тилидан. Бироқ бу ишларнинг сарсонгарчиликларини ҳар бир ғишт, ҳар бир хона, ҳар бир лойиҳа учун, тарихий ёдгорликларнинг аҳамиятини аниқлаш, обидаларни қайта тиклашу янгиларини барпо қилиш учун қанча шаҳару, қанча идоранинг остоналарига бош урганларини, ялиниб-ёлвориб, бировни ака, бировни ука деб, гоҳ уришиб, гоҳ ярашиб, не-не азоб уқубатларни енгиб иш битказганларини бир худо, бир Отаназар оғанинг ўзи билади. Бир қарасангиз, Огаҳий ҳазратларининг хотираси билан боғлиқ ишларни бажариш учун алоҳида бир ҳамраис керак Қиётга.

-Ҳаммаси Огаҳий бобомиз шарофатидан, - дейди ҳамсуҳбатимиз, - барча соҳалар бўйича меҳнаткашларимиз эришган ютуқларни санайверсанг, ҳамқишлоқларимиз фазилатларини улуғлаш учун Огаҳий бобомиздек яна бир шоир керак. Паҳлавон Маҳмуднинг ўзингиз таржима қилган китобида бор:

“Бир бурда кифоя, мардга кўп нон не керак,
Дарёдан оқар сув, ана, ризвон не керак.
Ўз қўли бор, айт, не керак хизматкор,
Ўз дили бор, айт, унга султон не керак?"

Менинг бир бошимга бунча ташвишлар не керак? Ҳаммаси шу эл эл бўлсин, юрт юрт бўлсин, деганимиздан... Худо йўлимизни очиб қўйибди. Яхшиям, одамлардан омадим келган, яхшиям, улар ҳалол, софдил, хайрихоҳ.

...Жудаям унчаликмас, аслида. Одамлар борки, уйига газ ўтказиб бермасанг, Огаҳий тутини ҳам ўтин қилиб ёқади. Оз бўлса-да, бор бундайлар. Раис бу одамларни ҳам тушунишга ҳаракат қилади. Уларнинг ҳам қайғусини ейди. Истамайди-да, ахир Огаҳий тути ўтин бўлишини.

Раис рафиқаси билан олти нафар ўғил, беш нафар қизни тарбиялаб вояга етказганлар.

-Отаназар оға, фарзандларингизда даставвал қандай фазилатларни қадрлайсиз?

-Шахсни. "Фарзандларимни севаман", деб ҳар бир ота-она, борингки, тили бўлса, ҳар бир жонзот айтиши мумкин. Бироқ, "Фарзандимни ҳурмат қиламан", деб ҳар бир ота-она айта олмайди. Бунинг учун фарзанд фақат фарзанд эмас, ҳурматга лойиқ шахс ҳам бўлиши керак. Худо кўп кўрмасин, фарзандларимдан мамнунман. Гап уларнинг қандай маълумот олганлари-ю, қандай лавозимда ишлаётганларида эмас, гап уларнинг ҳаётда ўз ўрнини топганларида. Гап уларнинг ўз отасининг ҳурматига сазовор бўла олганликларида...

-Ота рози – худо рози, дейдилар.

-Худойим, шундай бўлсин. Фарзандларим худоники.

Ўзингиздан қолар гап йўқ, ота-она ҳурматига сазовор бўлишнинг ҳам ўзи бўлмайди. Ота-она инсон дунёга келишида сабаб бўлган волидагина эмас, айни пайтда ўзи тарбиялаётган Аллоҳ бандасининг камолот жараёнини синчковлик ҳамда талабчанлик билан кузатиб бораётган, ўзининг тарбиявий меҳнат маҳсулини етук бир тарзда кўришни истайдиган мураббий ҳамдир. "Ота рози – худо рози" нақлининг моҳияти ҳам, аслида, мана шунда. Гап бу ерда Отаназар Пирназаровлар оиласининг касб жиҳатдан педагоглар хонадони бўлганлигида эмас. Гап шундаки, ҳар бир ота-она ўзи маҳкум бўлган мана шу қўшимча касбни қай даражада юксак адо эта олса, ана шу одамнинг оиласи шу даражада фаровон бўлади. Гап бу ерда фаровонлик деганимизда, фақат оиланинг дастурхони тўкину, усти бут ва шу каби маиший таъминланганликдагина эмас, айни пайтда масаланинг маънавий жиҳатида ҳамдир. Сен тарбиялаган ёхуд ҳамон тарбияламоқда бўлган фарзандларингнинг Ватанга, халққа нима бераётганлиги ҳам сен олиб бораётган тарбиячилик фаолиятингнинг муҳим мезонларидан. Фарзандларинг нуқул ўз ҳаётининг мазмун-моҳиятини топганини фақат уйига ташмалашдангина иборат, деб биладиган бўлса, билгилки, на сен тарбиячи сифатида, на фарзандларинг тарбиланувчи сифатида бирон бир муваффақиятга эриша олмабсизлар. Одам эмас, чумоли тарбиялабсизлар. Чумоли эмас, билъакс одам тарбиялаш ота-оналар педагогик меҳнатининг ижтимоий жиҳатини таъминлайдиган муҳим фазилатдир. Дейлик, гап Отаназар Пирназаровнинг фарзандлари Мақсуд, Марат, Одамбой, Хушнуд, Рашид, Расулбекларнинг фақат фермер, йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича туман шўъбаси бошлиғи, солиқчи, ирригатор, инженер ёки врач эканлигида эмас, гап биринчи навбатда уларнинг яхши фермер, яхши назоратчи, яхши солиқчи, яхши ирригатор ёхуд инженер, яхши врач эканлигида ҳамдир.

-Қўлида қўша-қўша дипломлари билан борган жойини чувалаштириб ўтирган чала мутахассислар озми, - дейди ўкиниб Отаназар оға, - мен фарзандларимнинг касб танлаши борасидаги масалага мутлақо оилавий бир "демократия" асосида ёндошдим, умр йўлдошим билан маслаҳатлашиб, бу масалада фарзандларимизнинг ихлосини бош омил қилиб олдик. Касбнинг ёмони бўлмайди. Ёмон ихтисослар йўқ, ёмон мутахассислар бор. Фарзандларимиз ана шундай ёмон мутахассислар тоифасидан бўлиб қолмасликлари учун астойдил ҳаракат қилдик. Қарияларимиз ўз дуоларида "Касбингдан барака топ", деб тилак билдиргувчи эдилар. Гапнинг очиғи, бунинг маънисига унчалик етавермасдим. Ҳозир ўйлаб кўрсам, ҳар бир одам ўз касбидан барака топмаса, жамиятнинг мувозанати бузилиб кетар экан. Врач, айтайлик, ўз касбини ташлаб, савдогарлик қилса, ўқитувчи ўзини темир-терсакка урса, нопрофессионаллик, устабузармонлик бир эпидемияга айланиб, ҳар қандай юртнинг иқтисодиёти ҳам издан чиқиб кетиши ҳеч гап эмас. Шунинг учун ҳам аждодларимиз "этикдўзнинг таом пишириб, ошпазнинг этикдўзлик қилишини" ёмон бир иллат, деб билганлар, ўз фарзандларини "касбингдан барака топ", деб дуо қилганлар. Мен ўз фарзандларимнинг ўз касбларидан барака топишларини жуда-жуда истайман. Ўз касбидан барака топаётган одамгина ўз касбини хор қилмайди, ишдан қўли совимайди. Агар борди-ю пахтакор ўз пахтасини ишлаб чиқариш учун бозорга олиб чиқиб сотмасдан, кўсакларни молига ем қилиб бераётган экан, шу касбнинг қаеридадир ва қандайдир иллат пайдо бўлган ва биз бу иллатни бартараф қилишимиз, бонг уришимиз керак. Чунки айни шу кунда боғбон узумини молининг олдига ташлаётгани йўқ-ку, шундай эмасми. Бу бир омади гап, албатта...

-Отаназар оға, - дейман, - мана, биз янги бир даврда ҳаёт кечирмоқдамиз. Ўтиш даври, деб ҳам атаяптилар буни. Мураккаб давр, машаққатли давр. Кўриб билиб, бошингиздан кечириб турибсиз. Фикрингиз қандай?

-Фикрим шундайки, ўзимиз ҳам сал фаолроқ бўлмасак, кескин амалий чоралар кўрмасак, ўтиш даврининг кўприги жуда узайиб кетиши мумкин. Шап-шап дегунча, шафтоли, деган яхши – "Хусусийлаштириш-хусусийлаштириш" деймиз-у амалий ишга келганда ҳадиксираб қоламиз.

Дарднинг келиши осон, кетиши оғир, дейдилар. Хўжасизлик дарди, эгасизлик балоси ўтган асрда бизни ўлмайдиган ҳам, кулмайдиган ҳам бир аҳволга келтириб қўйди.

Матназар АБДУЛҲАКИМ

(Давоми келгуси сонда)

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Саид АҲМАД, Ағитай АДИЛОВ, Комилжон МАМАЖОНОВ, Суннат САЙДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Ҳабиб ТЕМИРОВ (Бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Ғафур ШЕРМУҲАММАД (масъул котиб), Озод ШАРОФИДДИНОВ.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Агросаноат комплекси таркибидаги ҳамда шу тармоққа дахлдор вазирликлар ва идоралар

ТЕЛЕФОНЛАР: Қабулхона – 136-58-83. Бош муҳаррир ўринбосарлари – 133-16-27, 133-44-43. Котибият – 136-56-30. Ижодий гуруҳлар – 136-54-44, 136-56-21, 136-56-25, 136-54-42. Факс – 133-09-93, 133-40-87

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ: Қорақалпоғистон Республикаси – 8-361-58-512-17; Андижон – 8-374-2-25-32-23; Бухоро – 8-365-22-322-25; Жиззах – 8-372-22-648-72; Навоий – 8-436-22-588-56; Наманган - 8 - 369-43-311-81; Фарғона – 8-373-61-221-97; Самарқанд – 8-366-233-00-52; Сурхондарё – 8-376-46-526-61; Сирдарё – 8-367-225-41-73; Тошкент – 8-371-136-56-21; Хоразм – 8-362-22-623-50; Қашқадарё – 8-375-22-517-65.

Реклама ва эълонлар бўлими телефони: 133-44-43, 136-58-83.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Реклама ва эълонлар матни учун буюртмачи жавобгар

Навбатчи: Д.УЛУҒМУРОДОВ

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси томонидан 2002 йил 18 февралда № 00694-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Газета сешанба, пайшанба, жума кунлари чиқади

Буюртма Г-561, ҳажми 2 босма табоқ.

Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

E-mail: kishlokhayati@ars-inform.uz

Босишга топшириш вақти: 21.00. Босишга топширилди: 21.00. Адади 16 114

Газета таҳририятнинг ўзида компьютерда терилди ва саҳифаланди.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: “Буюк Турон” кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5 6